

HET NIMBORAN ONTWIKKELINGS PLAN.

HET NIMBORAN ONTWIKKELINGS PLAN.

HET NIMBORAN ONTWIKKELINGS PLAN.

I. Ligging en Bodem.

Het woongebied der Nimboran-bevolking, op welke het plan betrekking heeft, beslaat de Noordelijke helling van de zgn. Nimboran-heuvels en de aan de voet daarvan gelegen Nimboran-vlakte. Verreweg het grootste deel wordt ingenomen door deze vlakte. De Westgrens van dit gebied wordt gevormd door de Boprivier, de Oostgrens door het gebied der dorpen Kasitemoe, Imsetoem, Besoem en Semonggrang. Aan de Noordoostzijde vindt het gebied zijn begrenzing in het bergland ten Noorden van de Grimé, terwijl deze zich naar het Noordwesten verliest in het moerasgebied van de Berap-ri- vier.

Belangrijk is deze begrenzing van het Noorden niet. De enige dorpen van betekenis zijn hier Berap en Warombaim, die resp. 176 en 102 zielen tellen. Het hart van het gebied ligt in het droger gedeelte der vlakte en in het heuvelland. Daar liggen de dorpen en daar vindt men het gebied, dat voor de economische ontwikkeling van het meeste belang is.

Van de vlakte bestaat een goede bodemkundige verkenning, Zij vormt een onderdeel van de in 1939 door Te Riele en Van Loenen geologisch, door Wentholt bodemkundig onderzochte Grimé-vlakte, die met de Sekoli-vlakte een aansluitend geheel vormt, dat zich uitstrekt van Sekoli (ten Zuiden van het Sentani-meer, ongeveer ter hoogte van Babrongko) tot Sarmowai aan de kust. Van het meer is deze vlakte gescheiden door het heuvelland, gevormd door de uitlopers van het Tanah Merah-Baai gebergte, welk gebergte meer naar het Westen de Noordgrens van de vlakte vormt. Naar het Zuiden wordt deze vlakte begrensd door de lage bergketens, welke de laatste uitlopers vormen van het zich hier tot ver naar het Noorden uitstrekkende Centrale Bergland. Eén dezer ketens wordt gevormd door de hiervoor genoemde Nimboran-heuvels. Beide bergreeksen, welke de vlakte naar Noord en Zuid begrenzen, liggen in hoofdzaak in een richting Zuidoost - Noordwest, waarbij de vlakte zich naar het Westen toe gaandeweg verbreedt.

Het gehele laagland is in het kwartaair ontstaan. Aan het begin dier periode bevond zich ter plaatse een zee-arm, welke deels door opvulling, deels door een relatieve daling van het zeeniveau droog is gekomen. Het Oostelijke deel (de Sekoli-vlakte) is opgebouwd uit materiaal afkomstig van de Noordrand van het ten Zuiden daarvan gelegen bergland, het Westelijk deel (de Grimé-vlakte) uit sedimenten van de Grimé en haar zijrivieren en in het uiterste Westen van de Sarmowai. Het verschil in samenstelling van de door de rivieren in het laagland gedeponeerde producten deed twee verschillende groepen van grondsoorten ontstaan, van welke die der Grimé-vlakte het gunstigst werden beoordeeld.

Het rapport-Wentholt onderscheidt binnen dit laatste gebied zes verschillende grondsoorten, welke alle als leem worden aangeduid en gekenmerkt zijn door een hoog gehalte aan voor de plantengroei belangrijke minerale bestanddelen. Terwijl de chemische eigenschappen gunstig te noemen zijn, worden de physische voornamelijk beheerst door de vraag of een behoorlijke drainage van de bodem bestaat. Dit is in het uitgestrekte en onbewoonde Westelijke deel der Grimé-

- vlakte -

vlakke, dat een in hoge mate moerassig karakter heeft, niet het geval. De bodem is hier alleen door drainage voor landbouw geschikt te maken.

Naar het Oosten toe is de situatie gunstiger. Van de het Westelijk moerasgebied vullende grondsoorten één en twee, treft men in de Nimboran-vlakte alleen in het Noordelijk deel grondsoort twee aan. Van veel belang is dit niet, aangezien dit alleen de paar ten Noorden van de Grimé gelegen dorpen treft, die zelf hun ladangs weer hebben op hoger gelegen terrein van het aangrenzend gebergte. Merkwaardig is, dat de sago-doesoens zowel hier als elders vooral te vinden zijn aan de voet van het gebergte, waar men door afdamming van riviertjes zelfs wel kleine moerassen maakt.

De bevolking heeft grotendeels verkozen het gebied dat Wentholt beschrijft als het tweede en derde terras, het gebied derhalve, dat buiten het eigenlijke moerasgebied valt, door Wentholt als eerste terras aangeduid. Aan de Noordwesthoek van het tweede terras ligt Nanggoepkoe, vanwaar het zich Zuidwestwaarts uitstrekt tot een eind over de Bop en Oostwaarts tot ten Zuiden van Semonggrang. Naar het Zuiden reikt dit terras tot het bergland. De Oostgrens van dit terras wordt gevormd door een lijn lopende van Genjem naar een punt iets beoosten Semonggrang.

Binnen het tweede terras komen twee grondsoorten voor, waarvan de voornaamste (grondsoort 3 van Wentholt) wordt gekenschetst als grauwbrouine tot bruingrauwe leemgrond, diep, van hoger ouderdom dan de grondsoorten 1 en 2, waarbij de verwerking gunstige invloed uitoefende op de bodemstructuur. Deze laatste is in de bovenste drie grondlagen (samen + 80 cm) gunstig, ofschoon de doorlatendheid naar beneden toe afneemt. De dieper liggende leemlagen zijn veel minder doorlatend tenzij ze, gelijk voorkomt, door zand of grindlagen onderbroken worden. De bruikbaarheid van grondsoort 3 is derhalve in belangrijke mate afhankelijk van de drainagetoestand. Van het totale areaal van 3300 ha is 1300 ha zonder voorafgaande omvangrijke maatregelen onmiddellijk bruikbaar voor diep en ondiep wortelende gewassen.

Pleksgewijze komt binnen dit terras met zand gemengde leem voor (grondsoort 4) tot een oppervlakte van ongeveer 100 ha. De fysische eigenschappen van deze leem zijn uiteraard gunstiger dan die van grondsoort 3.

Gunstiger nog luidt het oordeel over grondsoort 5, welke kenmerkend is voor van het beoosten de lijn Genjem-Semonggrang gelegen derde terras. Ofschoon plaatselijk gewaakt dient te worden tegen stagnerend oppervlakte- en grondwater, wordt deze grond over het algemeen onmiddellijk bruikbaar geacht voor de aanplant van diep en ondiep wortelende gewassen. De fysische structuur van de grond wordt gunstig genoemd, terwijl hij ruim tot rijkelijk voorzien is van fosfor, kalikalk en magnesium. De totale omvang van dit areaal bedraagt ongeveer 4600 ha; iets minder dan 1/3 daarvan ligt binnen het eigenlijke Nimboran-gebied.

Het totale vlakte-areaal binnen het Nimboran-gebied,

dat voor land bouw-doeleinden geschikt is zonder voorafgaande uitvoering van enige draineringsarbeid, kan gesteld worden op rond 2500 ha. x) Dit areaal valt door drainering uit te breiden tot 5000 ha.

Geen onderzoek is ingesteld naar de bodemgesteldheid van de Nimboran-heuvels, aan wier voet of waarop het grootste deel der dorpen ligt. Reden daartoe was niet aanwezig, omdat dit nogal sterk versneden bergterrein zoveel mogelijk bebost dient te blijven.

De vlakte zelf is eveneens grotendeels bedekt met bos. Voor een deel is dit secundair bos, terwijl eveneens een aantal alang-alang velden voorkomen, vooral nabij het dichtst bevolkte deel van de Nimboran-vlakte. Het moerasgebied is geheel met bos bedekt waarin wilde sago veelvuldig voorkomt.

Toegangs- wegen.

Aangezien de markt voor producten uit het Nimboran-gebied te Hollandia gevonden moet worden, dient de afvoerweg over het Sentani-meer te worden gezocht. Daar vaart een pont met ruime vervoerscapaciteit, die twee keer per week de verbinding onderhoudt tussen het vlakbij Hollandia gelegen Jokja en Borowai aan de Zuidwesthoek van het meer, waar een jeepweg begint, die naar het Nimboran-gebied leidt.

Deze weg dateert reeds van vóór de oorlog, evenals de daarop aansluitende wegen in het Nimboranse zelf. Ze waren toen evenwel onverhard en de benaming jeepweg, daaraan op Amerikaanse kaarten gegeven, was een ietwat onverdiende hulde. Aan de toegangsweg zijn na de oorlog vrij belangrijke sommen besteed, t.w. in 1949 f.67.100, in 1950 f.22.100 en in 1951 + f.14.000. Voor graduele afbouw is in 1952 een (nog voor vermeerdering vatbare) som van f.15.000 uitgetrokken, terwijl voor gewoon onderhoud eveneens f.15.000 beschikbaar is gesteld. De weg is thans berijdbaar voor licht verkeer (jeep met trailer; een vrachtauto is doorgaans reeds te zwaar) van Borowai over Bonggerang tot Kwantsjoe (+ 23 km) en van Bonggerang tot ongeveer 2 km. van Semonggrang (de afstand Borowai-Semonggrang bedraagt + 27 km). Dit laatste gedeelte is in de natte tijd eigenlijk niet berijdbaar, al lukt het wel, er doorheen te komen. Het weggedeelte Semonggrang-Warombaim (+ 4 km) is nog onverhard en zal nog vrij wat moeite geven, ofschoon de ligging dichtbij de oever van de diep ingesneden Grimé-rivier de mogelijkheid van goede afwatering garandeert. Gehoopt wordt, dat het mogelijk zal zijn de weg dit jaar zo ver klaar te krijgen.

Voorlopig liggen de voornaamste moeilijkheden in de Grimé- en Nimboe-rivieren, die als bandjirrivieren op de meeste plaatsen zeer moeilijk te overbruggen zijn. De enige geschikte plaats is bij Warombaim, beneden de plaats waar beide rivieren zich verenigen. Daar perst de Grimé zich door een betrekkelijk nauwe kloof, waar de bevolking eigener initiatief een zware ijzerhouten brug overheen heeft geslagen, die voor autoverkeer geschikt is (de Oranjebrug).

- Dat -

x) Daarbij valt rekening te houden met de waarschijnlijkheid, dat altijd wel enige draineringsarbeid nodig zal zijn.

Dat zulks is geschied, is van veel belang, omdat men onwillekeurig geneigd is op één of andere wijze te trachten de kortere weg toch te realiseren. De kortste is ongetwijfeld die over Kwantsjoe. Deze dwingt echter tot een zeer scherpe afdaling naar de rivier bij Kwantsjoe. De oever is daar zeer steil en hoog en overbruggen van de rivier is hier vrijwel onmogelijk, tenzij met buitensporig hoge kosten, daar de Grimé aan de voet van de Kwantsjoe-oever een zeer breed en vrij ondiep bed heeft dat bij Bandjir de grootste bezwaren oplevert. Ook het bed van de Nimboe, dat iets verderop moet worden gepasseerd, is te laag om de aanleg van een brug zonder grote kosten mogelijk te maken. Men zou dit alles slechts kunnen overwegen, indien de aansluitende weg naar Genjem niet evenzeer door een moeras voerde (en wel van groter uitgestrektheid) als die van Semonggrang en van Warombaim naar Pobaim.

De eerste van deze beide biedt wederom de moeilijkheid van overbrugging. Verder voert hij over een afstand van 2 km. door een moeras-bos met zware, taaie leemgrond (grondsoort 2). Openkappen van het bos, graven van goten en ophoging van de weg met een laag zand en daarover grind zou ongetwijfeld een redelijke weg mogelijk maken doch alleen met grote kosten. Voorts is de afdaling bij Semonggrang vrij steil.

De tweede weg is verder om doch biedt het voordeel dat maar één grote brug nodig is, die bovendien reeds is gelegd. Ook hier voert het tracé tot Pobaim, door grote stukken moeras van ongeveer gelijke lengte als tussen Pobaim en Semonggrang. Het wegtracé staat hier op diverse plaatsen geheel onder water. Goten langs de weg zijn aanwezig doch voeren het water niet af, hetzij omdat ze verstopt zijn, hetzij omdat ze niet diep genoeg zijn, hetzij omdat het terrein hier een lichte depressie vormt.

Op het eerste gezicht lijkt de toestand hier minder gunstig dan op het traject Semonggrang-Pobaim. Waarschijnlijk is dit onjuist. Het terrein moge natter zijn, de ondergrond lijkt iets minder vet. Bovendien is het terrein doorsneden van enige minstens 6 M. diep liggende riviertjes, die op geen groter afstand dan + 800 M. van elkander liggen. Dit schept een gelegenheid tot drainage middels goten die men op het andere tracé niet vindt. Het is daarom waarschijnlijk, dat dit tracé met aanzienlijk minder kosten in orde te maken is dan het tracé Semonggrang-Pobaim. Het is echter gewenst, dat een behoorlijk expertise wordt uitgevoerd om na te gaan, of men hier al dan niet met plaatselijke depressie van het terrein te maken heeft. Bij die expertise zal duidelijk aangegeven moeten worden, dat de weg voorshands geen groter verkeer intensiteit zal behoeven te dienen dan één van max. 30 ton per maand middels jeep met trailer.

Het tracé Pobaim-Genjem biedt geen bijzondere moeilijkheden. Alleen zullen de hellingen bij de oversteek van enige riviertjes wat uitgegraven moeten worden. Dit weggedeelte is bereids licht (te licht) verhard.

Met het gereed maken dezer wegen zullen nog enige

jaren gemoeid zijn. Inmiddels zal het afvoer-vraagstuk op andere wijze overbrugd dienen te worden. De mogelijkheid daartoe bestaat door transport met ossen. Vier dieren zijn te Genjem beschikbaar, terwijl een kar op rubberwielbanden dezer dagen derwaarts gezonden wordt. Ook dit zal nog de nodige moeilijkheden leveren, daar de bevolking niet met ossen weet om te gaan en van de thans aanwezige landbouwantri in dit opzicht ook niet veel activiteit schijnt uit te gaan. Het is gewenst, dat de landbouwdienst iemand stuurt, die wel met ossen kan omgaan en de nodige instructie geeft gedurende een dag of veertien.

Gereed maken van de weg voor zwaarder verkeer is voorschijns ongewenst. Wegonderhoud en wegverbetering zijn dure zaken, die alleen verantwoord zijn, wanneer de directe noodzaak blijkt. Zolang een jeep met trailer het verkeer aan kan, ware geen zwaarder materiaal te gebruiken.

Er zijn echter een aantal zaken, die terstond gebeuren moeten, wil men tractor en ossenkar op hun plaats kunnen krijgen. Dat is met name het uitgraven van de hellingen in het tracé Warombaim-Genjem. Deze behoeven geen groter breedte te hebben dan max. 4 meter. Dit zal bij vier riviertjes moeten gebeuren aan weerszijden daarvan. Aangezien dit over geen groter diepte behoeft te geschieden dan + 6 meter is het daaraan verbonden grondverzet van betrekkelijk geringe omvang. I.v.m. de urgentie hiervan ware de gewenste expertise ten spoedigste te doen uitvoeren.

III. Demografie.

In onderstaand staatje zijn de dorpen gegroepeerd in drie groepen, t.w. 1 t/m 5 de dorpen in de driehoek Semonggrang, Warombaim, Pobaim, Sarmaikerang; 6 t/m 18 de dorpen langs de weg van Kwantsjoe over Genjem naar Berap en 19 t/m 23 de dorpen in het heuvelland langs de Zuidrand. De telling dateert van ulto. 1951.

Dorp	Aanwezig	Afwezig	Totaal	Mannen	Vrouwen	Jongens	Meisjes
1. Semonggrang	24	1	25	12	4	6	3
2. Warombaim	86	16	102	28	25	17	32
3. Koeimeno	68	1	69	19	15	16	19
4. Pobaim	103	6	109	29	31	25	24
5. Sarmaikerang	21	2	23	4	6	7	6
6. Besoem	71	2	73	18	23	19	13
7. Imsetoem	64	11	75	20	25	20	10
8. Kasitemo	27	3	30	8	9	9	4
9. Sanggar	113	12	125	34	38	28	25
10. Jakotim	60	15	75	19	19	19	18
11. Kaitemo	86	26	112	31	38	21	22
12. Genjem-ketjil	82	21	103	30	27	24	22

Dorp	Aanwezig	Afwezig	Totaal	Mannen	Vrouwen	Jongens	Meisjes
13. Genjem-besar	262	44	306	94	75	74	63
14. Singgri	116	8	124	43	31	29	21
15. Mejoe	35	5	40	10	10	10	10
16. Benjom	184	13	197	51	67	32	47
17. Nanggoepkoe	44	2	46	11	17	8	10
18. Berap	149	27	176	50	36	48	42
19. Sarmai	199	14	213	55	55	67	36
20. Imeno	176	34	210	48	75	29	58
21. Ombrop	140	2	142	32	44	36	30
22. Jenggoe	32	1	33	8	11	8	6
23. Singgriwai	39	1	40	13	10	7	10
	2181	267	2448	667	691	559	531

Totaal mannen + jongens = 1226; vrouwen + meisjes = 1222

Van deze bevolking wonen in het Nimboran-heuvelland 638 zielen (156 m.; 195 vr.; 147 jo.; 140 me.) en aan de voet van het heuvelland 1260 zielen (358 m.; 362 vr.; 285 jo.; 255 me.) In de goed beplantbare vlakke vindt men al leen de dorpen Nanggoepkoe, Pobaim, Koeimeno en Sarmaikelang, tesamen tellende 247 zielen (63 m.; 69 vr. 56 jo.; 50 me.)

Buiten het centrum (aan de overzijde van de Grimé) liggen de dorpen Semonggrang, Warombaim en Berap, tesamen tellende 303 zielen (90 m.; 65 vr.; 71 jo.; 77 me.).

Trekt men een cirkel met een straal van 5 km. en met het midden van het terrein, uitgezocht voor het landbouwproject, als middelpunt, dan vallen alle dorpen daarbinnen met uitzondering slechts van Berap, dat nog 5 km. verder ligt. Semonggrang valt slechts een 200 M. buiten deze cirkel. Dat wil zeggen, dat men binnen een straal van 5 km. een concentratie heeft van 2270 zielen een ongewoon hoog aantal voor Nieuw-Guinea.

De samenstelling van deze bevolking is gunstig. Het percentage personen van $\pm$ 16 jaar en jonger bedraagt 44.5, terwijl de verhouding tussen het aantal jongens en meisjes en dat tussen mannen en vrouwen (een uitzondering voor Nieuw-Guinea) normaal te noemen valt. Toch overtrof het aantal overledenen in 1951 dat der geboren met 18 (geb. 134; gest. 152). Geboorte- en sterftcijfers over voorgaande jaren zijn echter niet beschikbaar, zodat hieruit geen conclusies getrokken kunnen worden, behalve dan dat betere medische verzorging hier belangrijk is. Nochtans zou het een aanwijzing kunnen zijn voor een langzaam dalend bevolkingsaantal, daar een telling van Dec. 1946 (dus 5 jaar eerder) een bevolkingstotaal geeft van 2497 zielen, waarbij geen melding is gemaakt van de thans 23 zielen

tellende kpg. Sarmaikerang. Of die toen wellicht nog niet bestond, blijkt niet. Evenmin of in 1946 rekening is gehouden met de toen afwezigen. Indien afwezigen niet zijn medegerekend en toen een even groot aantal personen in Hollandia werkzaam was als thans (quod non) is het aantal zielen in die 5 jaren niet onbelangrijk achteruit gelopen. Zekerheid daaromtrent bestaat evenwel niet.

Interessant zijn de cijfers van geboorte en sterfte opgenomen door de Heer Kouwenhoven bij ondervraging der vrouwen. Op 540 gehuwde vrouwen (zowel vrouwen die niet als die wel het climacterium gepasseerd zijn) werden genoteerd 1693 geborenen, waarvan nog 883 in leven. Het aantal overledenen tussen 0 en 5 jaar bedroeg 742, alzo indien de cijfers correct zijn, een kindersterfte gedurende de eerste vijf levensjaren van 44%. Gedurende het eerste levensjaar bedroeg dit percentage 32,4. De algemene vruchtbaarheid is niet onbevredigend. Verschillende gevallen van 10 kinderen en zelfs één van 11 werden genoteerd. Nochtans is deze klaarblijkelijk niet voldoende. Althans indien de cijfers bij benadering betrouwbaar zijn, hetgeen niet is gecontroleerd en alleen mogelijk is door hernieuwde ondervraging. Intussen blijkt hieruit wel de noodzaak van medische voorziening in het bijzonder op het gebied van zuigelingenverzorging.

Het beschikbare cijfermateriaal is nog niet geheel doorgewerkt. Vermelding verdient nog een onderzoek ingesteld naar het geslacht van eerst- en laatstgeborenen. Tegenover 244 eerstgeboren jongens stonden 204 eerstgeboren meisjes, tegenover 129 laatstgeboren jongens 118 laatstgeboren meisjes. Van een beïnvloeding van de sex-ratio middels geboorte-contrôle, gemotiveerd door mogelijke voorkeur voor jongens, blijkt uit de cijfers niet. Wel is er een klein overwicht in het aantal jongens, gelijk ook de overige cijfers uitwijzen. Dat overwicht is echter niet abnormaal. Een sex-ratio van 105 komt ook onder de blanke bevolking der V.S. voor.

IV. Sociale structuur.

De samenleving is verdeeld in een groot aantal locale, patrilineale exogame clans (tang), welke elk hun afstamming traceren op een gemeenschappelijke voorvader. Eigenaardig is, dat de tang oorspronkelijk geen eigennaam schijnt te bezitten. Men noemde zich gemeenlijk naar de plaats, waar men woonde, naar het clanhoofd of de clanstichter. Het vragen naar de tang van iemands familieleden geeft daardoor steeds weer aanleiding tot verwarring.¹⁾

De noodzaak tot het hanteren van een clan-naam was blijkbaar niet aanwezig. Veelal waren het ook zeer kleine groepen. Het gemiddeld aantal zielen per clan bedraagt ± 50.

De dorpen bestaan uit samenvoegingen van één tot vier van zulke clans, die elk een eigen huizengroep vormen, welke van de overige min of meer duidelijk te onderscheiden valt. Een neiging tot afsplitsing zodra de clan groter wordt, valt duidelijk waar te nemen.

- Deze -

¹⁾ Elmburg suggereert, dat de clan-naam dorps-geheim geweest zou zijn. Ik vermoed, dat hier een misverstand in het spel is.

Deze moet al vroeger bestaan hebben. Men krijgt soms de indruk, dat voorheen elke clan een geheel afzonderlijke locale groep vormde. Dit is echter in zijn algemeenheid niet juist, al heeft bestuursinmenging wel geleid tot dichter samenleven dan voorheen en tot meerdere organisatie van het dorp als zodanig. Het feit echter, dat het dorp soms wordt geassocieerd met een vogel of een boom, die meer als een kenteken¹⁾ dan als een totem te beschouwen valt (van bepaalde taboe's is geen sprake) wijst erop, dat het dorp toch wel een erkend instituut is, met welks bestaan dan ook bij de verdeling van jachtbuit terdege rekening wordt gehouden.

De eenheid, op welke het aankomt, is echter de clan. Het dorp is veel meer een combinatie van bijeen wonende en voor verschillende doeleinden samenwerkende clans, waarbij elk dier groepen haar eigen bestaan zelfstandig behoudt. Elke clan heeft haar eigen hoofd, de Eram, die idealiter de oudste zoon van de oudste zoon etc. van de clanstichter is. (In geval van ontbreken van een zoon treedt de jongere broer van de overleden Eram op als opvolger). De korano, het dorps hoofd, is een door het Gouvernement ingevoerde figuur. Hij is veelmeer vertegenwoordiger van het bestuur dan hoofd. Het lukt ook meestal niet een Eram korano te maken. Men wenst de combinatie niet, omdat een korano kan worden afgezet en vervangen door de controleur en een Eram niet.

Met het instituut van Eram is het sociale leven zeer nauw verbonden. Hij is weliswaar geen adelsfiguur aan wien hulde wordt gebracht, maar hij wordt toch gekend in allerlei zaken het clan-leven betreffende, ook die van huwelijkssluiting. Verder heeft hij de bevoegdheid om in ernstige geschillen bemiddelend op te treden.

De verheffing van een man tot Eram is een zeer ernstige zaak, die met een groot feest gepaard gaat, een z.g. Kabi. Sinds de Zending in 1925 haar intrede deed, is geen Kabi meer gehouden, hetgeen te betreuren is, daar dit in het sociale leven kennelijk een leegte heeft achtergelaten, waar de bevolking nog steeds over spreekt. Nadere bijzonderheden over dit feest zijn vervat in de volgende paragraaf.

Naast de Eram, die vóór hij als zodanig op een Kabi is geïnstalleerd dekening werd genoemd (tegenwoordig noemt men de dekening ook eram) staat de takai, die men ook wel zijn linkerhand noemde. Hij is tweede man, helper van de Eram in alle zaken. Van afkomst is hij zijn jongere broeder. Bij afsplitsing van een clan (tang), een gebeuren, dat vrij geregeld plaats vond, wordt op de dan gegeven Kabi tegelijk met een Eram een takai geïnstalleerd, die de jongere broeder is van de Eram. De takai wordt evenals de Eram opgevolgd door zijn oudste zoon, enz. Elmberg meldt lokaal nog een

- derde -

¹⁾De kwestie van de "kentekenen" is niet erg duidelijk. Vgl. Rapport Elmberg pp. 8 en 9. Men deelde dit kenteken met andere dorpen. Vgl. mijn aantekeningen zijn er ook gevallen van clans met zulk een kenteken. Zo hebben Giay, Hamong en Singgriwai gezamenlijk de zwarte papegaai.

derde waardigheidsbekleder, die belast zou zijn met de verdeling van het eten.

Van meer belang dan de laatsten zijn de oorlogshoofden, die evenwel blijkens de door hen gedragen naam, meer een soort specialisten in oorlogsmagie geweest schijnen te zijn. Het belangrijke feit of de groep aan een oorlog zou meedoen (waartoe men dan altijd in combinatie met andere groepen erop uittrok buiten het Nimboran-gebied) was niet in de eerste plaats aan deze oorlogshoofden overgelaten maar aan de Eram. Overigens schijnt oorlogvoeren in dit gebied niet zulk een grote rol te hebben gespeeld als elders wel het geval was. Binnen het Nimboran-gebied zelf heerste vrede.

Tussen de verschillende clans bestond een zeer uitgebreid net van sociale betrekkingen door huwelijk en de daarmee verband houdende geschenkenruil. Er bestonden tussen de clans geen vaste connubiumrelaties. Men was er integendeel kennelijk op uit om binnen het Nimboran-gebied blijvende met zoveel mogelijk verschillende groepen te huwen. Een onderzoek ingesteld naar 36 huwelijken van mannen en vrouwen behorende tot één der clans van Genjem Besar bracht aan het licht, dat deze in 22 verschillende clans gesloten waren. Met 5 clans waren drie, met 4 twee huwelijken gesloten, met de overige elk maar één. Een onderzoek binnen een gedeelte der clan Giay (Imeno) leverde een soortgelijk resultaat op.

Het huwelijk is patrilokaal. De jonggehuwden betrekken steeds een eigen huis. Clanwoningen of woningen voor verschillende families tesamen komen hier niet voor. In de keuze van huwelijkspartner bestaat veel ruimte; men kent geen voorkeurhuwelijk met bepaalde bloedverwanten, daarentegen wel, naast nogal stricte clan-exogamie, een vrij uitgebreide bloedverwanten-exogamie, welke zich volgens zeggen twee geslachten zou uitstrekken. Men zou dus mogen huwen met niet tot de eigen clan behorende kleinkinderen zijner grootouders. De enkele genealogiën, die ik maakte, geven daaromtrent geen uitsluitel. De discussie gaf echter de indruk, dat huwelijksverbod zich nog een generatie verder uitstrekt, hetgeen klopt met de berichten van Elmberg te dezer zake (p.8).

Het belangrijkste punt in de huwelijksregeling is de betaling van de bruidsprijs. Deze bestond vroeger uit 30-40 stukken (stenen bijlen en antieke kralen). Deze betaling is onder zendingsinvloed vervangen door geld. Tegenwoordig is de bruidsprijs opgelopen tot zelfs f.800.- toe. Aan de betaling daarvan werkt de gehele familie - ieder meestal met een kleinigheid van een gulden of dgl.-mede. Men wendt zich daartoe dus niet alleen tot de eigen tang, maar ook tot vaders en moeders broer en zuster en hun kinderen. De hoofdschotel moet echter komen van hetgeen de jonge man zelf in de stad verdiend heeft.

Volgens Elmberg zocht vroeger de vader van een meisje zelf zijn schoonzoon uit. Ook Kouwenhoven deelde mij mede, dat huwelijken meestal tussen de families gearrangeerd werden. Huwelijk door schaking zou weinig voorkomen.

Ik kreeg echter de indruk, dat dit laatste ook vroeger nogal frequent moet zijn geweest. Ik kan mij daarin evenwel vergissen, daar van een genoegzaam onderzoek geen sprake is geweest.

De betaling van de bruidsprijs kan soms niet in eens geschieden. In dat geval wacht men de geboorte van het kind af. Dan zendt de familie der vrouw (na dit behoorlijk te hebben aangekondigd) een varken, waarop betaling van de rest volgt. Het geheel heeft een feestelijk karakter. x) Verdere geschenkenruil heeft niet plaats. Wel echter wordt bij het overlijden van een man een deel van zijn kostbaarheden weggegeven aan zijn moeders broer en zijn vaders moeders broer. Men spreekt daarbij van een betaling. Van belang is, dat deze verwanten, in geval van sterfgeval door geweld, mede tot actie verplicht zijn. xx)

De verwantschapsterminologie is van afwijkend karakter. Het enig typisch Papoeese is, dat de termen voor broer en zuster variëren naar gelang de aangesprokene en de spreker van verschillende of zelfde sexe zijn. De termen duiden dus feitelijk aan: tot de familie behorende generatiegenoot van zelfde of van verschillende sexe.

Het belang van het oudste zijn, gelijk dat in het Eram-instituut tot uiting komt, wordt gereleveerd door het bestaan van andere termen voor oudere en jongere broer of zuster. Ook daarin, dat een neef of nicht, al is ze jaren jonger, toch als oudere broer of zuster zal worden aangesproken, indien hij/zij een kind is van vaders of moeders oudere broer of zuster.

Ongewoon is het gebruik van de term vader ook voor moeders broer en van broer en zuster voor alle cross- en parallel-cousins, zij het dat dit bij cross-cousins evt. met een toevoeging gebeurt, welke duidelijk maakt, dat zij vaders zusters kinderen (-kaitjeronèndi) of moeders broers kinderen (-usunèndi) zijn.

Ofschoon dit alles duidt op een zekere relevering van de gezinsstructuur, gelijk die ook tot uitdrukking komt in de woonwijze, mag men er niet uit afleiden, dat de voor Nieuw-Guinea zo typische speciale verhouding tot moeders broer geheel verloren gegaan zou zijn. Weliswaar is hij niet - gelijk elders - de aangewezen officiant bij gelegenheden als de neusdoorboring, hetgeen hier door de vader geschiedt, maar hij vindt toch binnen dit systeem van nomenclatuur speciale benoeming. Moeders broers groep (dorp) wordt als geheel aangeduid met de term (i)niò-nò, hetgeen vaders betekenen zou (vader is overigens ngaio).

Voorts worden moeders broers zoons (niet de dochters!) steeds aangesproken als oudere broeder, ook al geldt het moeders jongere broers zoon.

De verhouding tussen de verschillende familieleden maakt de indruk zeer soepel te zijn.

- Mijdingsvoorschriften -

- x) Vlg. Elmsberg heeft voor elke eerstgeboren zoon een betaling plaats van voorheen stenen bijlen, van geld thans.
- xx) ? Informanten waren hier niet geheel duidelijk. Mogelijk bedoelden zij, dat hun bij die gelegenheid extra betaling verschuldigd was.

Mijdingsvoorschriften zeide men mij niet te kennen, behalve dan het verbod bepaalde verwanten (die van een generatie ouder) bij de naam aan te spreken. Zwagers gaan vrijelijk met elkaar om.

Een andere kwestie is, of de verhoudingen altijd zo goed zijn als ze schijnen. De mythologie kent één overheersend motief, dat van de oudere en jongere broeder, die twist met elkaar hebben. Men kan - en daar zijn nog wel andere argumenten voor te vinden - dit afdoen met de opmerking, dat men hier waarschijnlijk met een maanmythologisch complex te maken heeft, maar zolang we niets meer concreet weten, vindt men meer houvast in de overtuiging, dat hierin waarschijnlijk een ook in de samenleving voorkomend motief zich weerspiegelt. De hoge bruidsprijs kan een zeker antagonisme tussen oudere en jongere broer vooral in de oude tijd, toen men geheel op de schaarse adatersierselen aangewezen was, gemakkelijk in de hand gewerkt hebben.

Van bijzonder belang zijn de verplichtingen tot geven en wedergeven tussen familieleden. Alle eigendom pleegt hier (enkele uitzonderingen voorbehouden) zeer schielijk van eigenaar te veranderen. Het is gewoon elkander van alles te vragen. Aan broers, vaders en ooms geeft men vrijelijk. Men kan hun verzoeken veelal niet weigeren. Tot wedergeven zijn zij bovendien niet verplicht. Dat is wel het geval, wanneer men een zwager iets heeft gegeven. Die is gehouden tot een tegenprestatie.

In de praktijk ziet men dan ook, dat jongelui, die met allerlei goederen uit de stad terugkeren, daarvan onmiddellijk grote uitdeling houden. Er is echter een uitzondering en die wordt gevormd door de zaken, die men bewaart in de met een sleutel afgesloten kist, welke iedere Papoea bezit of wenst te bezitten. Wat daarin zit onttrekt zich aan alle contrôle en is strict privé. Nadere gegevens daaromtrent zijn mij niet bekend. Men zal echter wel niet ver mis zijn, wanneer men het vermoeden uitspreekt, dat hier de voor de bruidsprijs bestemde goederen in worden opgeborgen.

Een ander punt, waaruit de hechtheid der familiebanden blijkt, is de verdeling van de jachtbuit, inz. van een geschoten varken. Daarvan is één achterpoot voor de gehuwde zuster, één achterpoot voor de andere helft van het clan-dorp om schulden af te doen (de helft voor de takai, wanneer de jager tot die van de ezam behoort?), twee voorpoten voor de andere clans van het dorp (deze worden aan de resp. ezams gebracht; de eigen ezam krijgt slechts een kleiner deel). De kop, het borststuk en de ingewanden zijn voor eigen huis en onmiddellijke omgeving. Merkwaardig is dat mijn informant hier niet sprak van een deel voor vrouws familie, hetgeen men verwachten zou. Nagelaten is te informeren op welke wijze de andere familieleden reciproceren.

Deze verdeling van de jachtbuit weerspiegelt overigens op merkwaardige wijze de relaties binnen het geheel van de Nimboran (of: Namblong, zoals de mensen zelf zeggen).

Bijzondere banden worden onderhouden met de andere clans van het dorp, welke via hun Ezam een groot deel van het vlees krijgen. Daarnaast gaat een ander deel naar een zuster, die haar woonplaats overal elders binnen de Nimboran hebben kan. De veelvuldige betrekkingen over en weer maken zodoende de streek tot een structureel wel geïntegreerd geheel. Daarbinnen werd dan ook geen oorlog gevoeld. Zulks vond slechts plaats met niet tot de Nimboran behorende groepen. Oorlog schijnt hier overigens geen voorname factor geweest te zijn in het sociaal bestel.

V. Het Sociaal-Religieuze Leven.

Het sociaal-religieuze leven heeft zich in de oude tijd vnl. geconcentreerd rond de feesten betrekking hebbende op de eram. Weliswaar staan daarnaast de feesten verband houdende met huwelijkssluiting en bruidsprijsbetaling, waarbij een feestmaal behoorde en gedanst werd, doch deze waren van minder omvang. De nadruk viel op de kabi (feest) van den eram en wanneer men heden ten dage het oor teluisteren legt, bespeurt men een duidelijk heimwee naar deze kabi.

De berichten daarover zijn niet alle even duidelijk. Het rapport-Elmberg is verward, terwijl de mededelingen van Kouwenhoven in zijn Memorie in onvoldoende mate, vrucht zijn van kritisch onderzoek om in alle onderdelen aanvaard te kunnen worden. Mijn persoonlijke informatie is van slechts geringe omvang.

Men beschrijft de eram-kabi als een soort investituurfeest. Geheel juist kan dat niet zijn. Het lijkt veel meer zo, dat elke eram eens in zijn leven zulk een feest geeft en dan ook voor het eerst eram wordt genoemd. Het markeert hem derhalve wel. Maar het sociale gebeuren staat op de voorgrond en dat houdt in, dat twee dorpen (dus niet clans) samen werken om het ene grote feest tot stand te brengen. Dit bestond uit een serie feesten welke beurtelings in het feestgevende en het medewerkende dorp gehouden werden. Het eerste richtte bovendien een initiatie huis op, waar de jongelui geïnitieerd werden in het gebruik der heilige fluiten, en een speciaal sacraal huis voor de nieuwe eram. Het feest werd besloten met een enorm varkens-feest tussen de beide feestvierende kampongs. Het geheel van feesten neemt 1 à 1½ jaar in beslag. Het gaat gecombineerd met dansen en gezangen, welke verband houden met de mythologie.

De eram-kabi is het centrale feest. Dat blijkt uit de mythen, die alles wat bestaat terugleiden tot mythische kabi-vieringen, waarbij de eerste eram zich bekend maakte(n). Een kabi is ook nodig bij de afsplitsing van een clan, die zich tot zelfstandig geheel proclameert. Men zal daarom goed doen het totale karakter van het ceremonieel - tot uitdrukking komende in de initiatie, die ermee gepaard gaat - als de hoofdzaak te zien en de "investituur" van de eram als bijzaak. Een dergelijk feest is na 1925 niet meer gehouden en men is in de beschrijving geheel aangewezen op herinterpretatie, die sterke invloed hebben ondergaan van Indonesische goeroes, die in de eram een figuur zagen, na verwant aan de Indonesische vorst. Dit verschuift gemakkelijk de nadruk naar een investituur-opvatting, die, om de

één-maligheid van het feest, zeer voor de hand ligt.

Na afloop van het feest (waarop, behalve de beide feestgevendende dorpen. mensen uit de gehele Nimboran zijn samengekomen), gaat de gram de hoofden der andere clans plechtig bezoeken, hetgeen weer aanleiding is tot allerlei kleine feesten ter plaatse.

Men kan dit zien als een officiële bevestiging van het feit, dat hij overal erkend wordt als de vertegenwoordiger van zijn groep. Doch tegelijkertijd is het stellig een gelegenheid, waarbij alle oude gevoeligheden glad gestreken worden. Het trekt de verhoudingen recht.

Kan men enerzijds - gezien het religieuze en totaal karakter van dit feest, waarbij men ook nog tegen de aard der dansen bezwaar maakte - verstaan dat de Zending deze feesten afkeurt, anderzijds moet gesteld worden, dat hiermede het kind met het badwater overboord is gegooid en men een einde gemaakt heeft aan een serie feestelijkheden, welke de strekking hadden het geheel van de Nimboran in onlosmakelijk geheel van wederzijdse verplichtingen te verenigen. Men zoekt die veelheid van betrekkingen en het gemis aan deze mogelijkheden wordt telkens weer naar voren gebracht.

Het feest stimuleerde tot vorming van rijkdom. De rijkdommen, die men nu heeft leren appreciëren, kunnen echter niet verkregen worden, zoals men vroeger een groot aantal varkens fokte. Men kan zich, wanneer het moeilijk is die te krijgen, ook niet troosten met de gedachte, dat er maar zo weinig zijn, want de Papoea heeft de hoorn des overvloeds zien overstromen toen de Amerikanen hier waren. Die hoorn is op even onverklaarbare wijze opgedroogd als hij vloeien ging en bij de in deze sfeer specifieke honger naar vertoonbaren rijkdom heeft dit geleid tot het ontstaan van cargo-cults waarvan we er in de laatste twee jaren twee hebben gehad.

De achtergrond van deze cults is belangwekkend, omdat daarin een bijzondere eigenaardigheid van het volk tot uiting komt. Wanneer men ten oorlog trok of ook wel voor het ter jacht gaan was het gewoonte, dat één man zich (in zijn huis) met enige anderen afzonderde en daar te dansen begon, totdat hij over het gehele lijf begon te sidderen, in trance geraakte en neerviel. Dan zag hij de dingen als in een droom en kon de weg wijzen naar de verblijfplaats van de vijand of van het wild. Zulk een séance noemde men kasiep en men verzekerde mij dat deze séances speciaal voor oorlog en jacht bestemd waren.

Deze trance-opwekking (kasiep) heeft thans nieuwe toepassing gevonden in de heilbrenger-verwachting van de cargo-cults, die uitgaan van de in allerlei varianten voorkomende mythe van de man, die met zijn rijkdommen in de aarde verdween en daaruit eens weer te voorschijn komen zal. De mythe omtrent deze figuur (welker naam geheim gehouden wordt) toont typische overeenkomst met die omtrent de eerste man, die stierf, die eveneens met rijkdommen in de onderwereld verdween. Een associatie met de doden, die ook hier om hun huidskleur met de Europeanen in verband

werden gebracht, is zeer zeker aanwezig, gelijk uit het vervolg blijkt.

De eerste van de bekend geworden bewegingen spreekt van verschijningen op de weg aan Johannes en Obed zijn broeder, alsook aan Johannes alleen in diens huis. De "geest" had nu eens het uiterlijk van een blanke, dan weer van een Papoea en vulde de kist van Johannes te Koeimeno met allerlei goederen uit zijn eigen fraaie, veelkleurige kist. Die kist (waar later stenen in bleken te zitten) moest naar Imeno worden gebracht op de heuvels en als men die kist niet opende, zouden later meerdere gaven volgen.

Een belangrijker fase werd ingeluid door een droom van Johannes, waarin zijn vader hem opdroeg op het oude kerkhof in het bos achter Imeno een huis te bouwen en dat in gereedheid te houden tot hij zou komen om het met goederen te vullen. Daar moet ook wel een maaltijd gehouden zijn. De gehele zaak is op niets uitgelopen toen een andere Johannes (kantooroppasser te Hollandia) te Imeno kwam, de hele zaak bedrog noemde en de kist openmaakte, waar niets dan stenen in zaten. Het heette toen, dat (en men spreekt nu van kasièp, maar dat kan wel een aanpassing zijn aan een Ambérie-misverstand) dat Kasièp de goederen uit de kist (kleren, horloge, geld) in steen veranderd had. Het vertrouwen in die uitspraak verdween echter, toen later ook de stenen verdwenen van de tafel, waar de Eram ze gelegd had en men ziet er nu Johannes op aan een klein bedriegertje te zijn.

Hij heeft inmiddels een nieuwe verschijning gehad in het bos van een Papoea, die hem goederen geven wilde. De man werd echter tegengehouden door de mythische slang Ormoebenè. Het gebeurde in het oude rubber perceel van Bönies (?) achter Pobaim. Men heeft daar toen een dansplaats ingericht, die Soerja heet (!). De mensen dansten er op de dwarsliggende palen tot ze begonnen te beven en omlaag geworpen werden, waarna zij in verschillende talen begonnen te spreken.

In Pobaim werd tegelijkertijd een ziekenhuis gebouwd. Johannes broer Obed, Jakobus van Sarmaikerang, Simion van Pobaim en nog twee mannen uit Kaitemoe werden er dokter. Twee mantri's kwamen uit Jakotim en Kaitemoe. De eram Balthasar uit Kaitemoe is er behandeld door Jakobus en Simion, die hem masseerden en een steen uit het lichaam hebben gehaald.

Gedanst is er, behalve in Pobaim, ook te Berap. Het doel dezer dansen was de bezwering te doorbreken van de slang, tencinde aldus de goederen los te krijgen. Men verwachtte de komst van (Kasièp) op 5 Januari. Dan zou deze de vlag brengen van Nieuw Guinea (de gewone rood-wit-blauwe vlag) die dan zou worden uitgereikt aan de controleur, die ook tot het feest was genood. Op dat feest zouden de mensen alles krijgen en hun zouden ook enkele staaltjes worden vertoond van de eigen fabriek, die uit de grond zou opkomen en waarmee men alles maken kan. Alles was gerreed gemaakt en men was reeds bezig de Nimboranners tegen 5

Januari per brief op te roepen, toen de controleur ingreep. Daar was enige reden toe, want dank zij de bemoeienis van Carlos Griapom en zijn vrienden waren nog andere aspecten in het geheel binnengedrongen. Zo verwachtte men op 5 Januari ook de komst van Soekarno.

Zie ik het wel, dan ontleenen deze kasiep-bewegingen hun naam niet aan een geest Kasièp, maar aan het kasiep geheten trance-verschijnsel, dat allerlei vermenging toelaat met aan het Christelijke Pinksterfeest ontleende bijzonderheden. Men moet wel aannemen, dat ook te Imeno deze trance-verschijnselen een belangrijke rol hebben gespeeld.

Dat verklaart ook de hardnekkigheid van het geheel. Het kasiep is een middel tot communicatie met de doden en derhalve zeer aantrekkelijk. Door de trance komen allerlei diepliggende verlangens naar voren, die zich hieruit wel kennen laten: geld, goederen, genezing van ziekten, en dit alles langs bovennatuurlijke weg zonder extra inspanning van werken.

Het kasiep zelf is een zeer ernstige zaak. Ik heb er in Imeno een gesprek over gehad met een twintig-tal mannen (Johannes was er ook bij) en daarbij trof mij het gevoel van onbehagen, dat deze gemoedelijke bijeenkomst ineens verstoorde. Het ging hier om dingen, die men werkelijk geloofde en niet bediscussiëren wilde. Het verbeterd dweppers-gezicht van Johannes trok bij die gelegenheid zeer bijzonder mijn aandacht.

II. De economische structuur.

Hoofdvoedsel der bevolking is sago. Men valt daarvoor niet terug op de wilde sago, doch plant die aan. De bewerking is zaak van samenwerking tussen mannen en vrouwen: de eerste kappen en kloppen de sago, de laatsten wassen het merg.

Daarnaast plant men in kleine tuinen kladi en oebi. Het schoonmaken en omrasteren van het terrein geschiedt door de mannen, het overige in hoofdzaak door de vrouwen.

De jacht is een vrij belangrijk middel van bestaan, dank zij de wildrijksdom van het gebied.

De Nimboran is een - voor een op dit gebied aangewezen besloten huishouding - welvarende streek, die alle levensbehoeften in genoegzame, mate vermag te dekken. De bevolking zelf is daarenboven ijverig (naar Papoea-maatstaf gemeten) en door de vele en vooral grote feesten, waarmede vroeger het leven gepaard ging, gewend de handen uit de mouwen te steken.

Het ingrijpen der Zending heeft een verstoring van het maatschappelijke leven veroorzaakt. De feesten zijn afgeschaft en de betaling van de bruidsprijs door stenen voorwerpen, die slechts met moeite van elders verkregen kunnen worden, is vervangen door een betaling in geld en moderne goederen. Men heeft die oude kostbaarheden weggeworpen en het is nu merkwaardig te zien, hoe de activiteit zich is gaan richten op de verwerving van Europese goederen. Daarbij doet zich het eigenaardige geval voor, dat aan de hebzucht der vrouwengevers een heel wat minder duidelijke grens is gesteld in de hoeveelheid der beschikbare goederen dan voorheen het geval was. Men kan, door te gaan

werken, altijd nog wel wat meer verdienen. Zo is de prijs voor een vrouw steeds meer omhoog gegaan, zeer ten ongenoegen van de mannen (en ook weer van de ouderen) die naar Hollandia moeten om zich goederen te verwerven. Men gevoelt de daaraan verbonden bezwaren zeer wel. Dit legt een zwaardere taak op aan de vrouwen en vermeerdert het gemeenschapswerk der achterblijvende mannen. Twee elkander weerstrevende elementen werken hier: het ene is het oude potlach-motief van de grote feesten, die men placht te geven en het andere dat van het bijeen willen houden der maatschappij, die gedwongen is haar arbeidskrachten naar elders af te stoten om de goederen te krijgen, die men via de "bruidshandel" tracht te verwerven. Dezelfde mannen en erans, die schelden op hen, die in Hollandia gaan werken, zijn in den huwelijkshandel oorzaak daarvan.

De houding tegenover werken is wellicht mede daardoor een ambivalente. Men doet het alleen uit nood en vindt het eigenlijk een schade, dat men werken moet om goederen te krijgen. Vandaar de droom van de cargo-cults en van de machine, die alle dingen maken zal, zoals in de fabriek zou gebeuren, die op 5 Januari uit de grond stond te verrijzen.

Het vertrouwen in de machine is onbeperkt. Onlangs was men in Genjem bezig stenen vormen te bakken voor de bereiding van sago-lempeng. Toen de eerste mislukten in de in de kampong gebouwde oven (die in de oven van de controleur lukten wel) verklaarden een aantal mannen dat ze ermee ophielden. Ze zouden wel sago-lempeng gaan bakken zodra er een machine kwam om de vormen te bakken. Alles behoort met een machine te gebeuren. Dat dit niet van arbeid ontslaat, is een zaak, waarvan men geen begrip heeft.

Een groot bezwaar is verder, dat de behoefte aan goederen-werving zich zo zeer gehecht heeft aan de bruidsprijs. Een ruimere mogelijkheid van feestviering zou de gemeenschap meer aan de eigen omgeving gebonden hebben. Men heeft thans alleen wat feestjes verband houdende met de huwelijksluiting, maaltijden aansluitende op de begrafenis en de feesten rond Kerstfeest, waarbij men elkan- der van dorp tot dorp bezoekt. De oude grote feestmalen met hun dansen en dagenlang bijeen verblijven zijn zeldzaam geworden en daarmee ook het initiatief tot thuis zich inspannen en tot het aanleggen van groter tuinen.

Wel bestaat daarnaast de wens zich netjes in de kleren te steken doch voor het voldoen daaraan moet men naar Hollandia. Dit vormt weder een bron voor het verlangende be- geerde goederen op bovennatuurlijke wijze te verlangen.

Nochtans is het duidelijk, dat het land, indien men over rationele productie-middelen en beter afvoermogelijk- heid beschikte, van alles zou kunnen voortbrengen om daar- aan te voldoen. De tijd, die de arbeid in sago doesoens en tuinen vordert, is gering. Het aantal dagen dat een man met gezin in zijn tuin werkt, stelt de controleur van Genjem op circa 60 per jaar welke taxatie stellig ruim is. Vermeerdert men dit met nog 40 dagen voor woningonder- houd en jacht, dan blijven er nog ruim 250 dagen per jaar

over, die beschikbaar zijn voor andere bezigheden. De mogelijkheden tot productief maken van de arbeid zijn dus nog vele.

De handvaardigheid is goed ontwikkeld. Men maakt uitnemende manden. Het aantal timmerlieden is groot en er is zelfs een meubelmaker, die in staat is onder leiding behoorlijk werk te leveren. Men durft ook iets ondernemen. De Oranjebrug is daarvan een prachtig staaltje.

VII. Het Nimboran-Probleem.

De Nimboran-samenleving is een door huwelijken en huwelijksbanden naar Papoea-maatstaf goed geïntegreerde samenleving van meer dan gewone omvang. Deze samenleving staat voor verschillende moeilijkheden, w.o. in de eerste plaats de normale acculturatie-problemen, voortvloeiende uit het feit, dat de eigen wereld ineens stortte en men de buitenwereld, aan welke men geen werkelijk deel heeft als de echte wereld heeft leren kennen. De gevolgen van het daaruit voortkomend gevoel van "displaced" zijn, worden hier gemitigeerd doordat één der belangrijkste dingen van het oude, dat men verloor, de kabi, thans verboden is of althans als verboden wordt beschouwd dan wel zonder medewerken van Zending en Overheid voor onuitvoerbaar gehouden wordt. Er is derhalve een duidelijke waardering voor eigen, min of meer verloren gegaan cultuurbezit.

Daarnaast treft men een bewust accepteren aan van het Christendom en een vrij groot radicalisme. Het feit dat men de oude stenen kostbaarheden heeft weggedaan, is zeer typerend daarvoor.

Dit radicalisme heeft evenwel alleen de vorm betreffen. De bruidsprijs zelf is blijven voortbestaan en zelfs nog hoger geworden. Het verlangen naar bezit en rijkdom heeft zich op een ander object vastgezet, nl. importgoederen.

Bij deze goederen doet zich het moeilijk geval voor dat zij behoren tot die categorie van goederen, die ieder gehouden is aan daarom vragende familieleden weg te geven. Zij vormen een steeds circulerende bezit. In dat opzicht hebben zij belangrijk minder waarde dan de oude stenen kostbaarheden. Elders gaan werken is derhalve alleen maar een middel van voorbijgaande aard om zich deze zaken te verwerven. Het stelsel van hoge bruidsprijs-betalingen is één der manieren om dit bezit te kunnen aanvullen. Het dwingt tot werken buiten Nimboran, waar overigens de achterblijvenden zelf sterk tegen gekant zijn.

Dit wekt een sterke begeerte naar de mogelijkheid die goederen binnen eigen gebied te kunnen verkrijgen, zoals die in de kasiap-bewegingen duidelijk tot uiting komt. Deze kasiap-bewegingen vormen een ander bewijs, dat het oude nog leeft en, maatschappelijk gezien, de overgang tot het Christendom in de eerste plaats een aanpassing is geweest aan de moderne tijd, een middel om deel te worden van de nieuwe, aldus zich ontsluitende wereld. Tevens echter bewijzen deze kasiap-bewegingen, dat men in zijn begeerte naar aanpassing is vastgelopen, geen kans ziet eruit te komen, doch de moed nog niet heeft opgegeven.

Het wegvallen der oude feesten heeft de mannen-samenleving een groot deel van haar functie ontnomen. Er ligt een groot brok werkkraft, dat geen emplooi vindt. Dit leidt tot het gaan werken elders (wat de taak der vrouwen zwaarder maakt, wier functies in de samenleving praktisch dezelfde bleef) dan wel tot lanterfantien en een verminderde energie.

Arbeid als zodanig is matig populair. Men verwacht daarentegen alles van de machine, die in het denken dezer mensen een soort deus ex machina is geworden. Desondanks blijkt men in staat tot grote ontplooiing van energie, mits men er iets in ziet. Dat blijkt uit de bouw van de Oranje-brug.

Het grootste gevaar voor deze samenleving vormt de trek naar buiten. In 1951 was 12% der bevolking afwezig; van de mannen zelfs 124 van de 667 of 18%. Het aantal afwezige vrouwen bedroeg daarentegen slechts 49 of 7%. Er zijn ook wat meisjes onder, die in het ziekenhuis te Hollandia in opleiding zijn.

De uittocht wordt echter door verschillende dingen gestuit. In de eerste plaats maakt de duurte te Hollandia het bestaan daar voor een gezin zeer moeilijk. Neemt men dat mee, dan houdt men niets over en moet men veelal zelfs om te eten sago laten komen uit de Nimboran. Men leeft dus nog ten dele op zijn familie.

In de tweede plaats dwingt het algemene gebrek aan vrouwen ertoe, zich thuis een vrouw te zoeken. De bruidsprijs moge enerzijds een dwang opleggen om weg te gaan, anderzijds is het huwelijk zelf een noodzaak tot terugkeer. Een kwalijke bij-omstandigheid levert de veelvuldige onmogelijkheid tot volledige afbetaling van de prijs, waardoor de pasgehuwde man vaak weer spoedig terug moet naar Hollandia. In hoeverre dit de geboorten nadelig beïnvloedt is niet onderzocht.

In de derde plaats is er binnen de Nimboran zelf nog een vrij sterke drang op de mensen, die gaan, om spoedig terug te keren. Men vindt dit weggaan onaangenaam en vooral de erams zijn er zeer tegen gekant. Het is daarom te betreuren, dat hun functie door het uitvallen van de eram-kabi is uitgehold. Dit is te meer, omdat men zelf deze feesten apprecieert en de eram ook nog in de samenleving erkent.

Daaruit blijkt, dat er nog een vrij sterke drang is om zich als tang te doen gelden in het verkeer met de andere groepen der samenleving. De eram toch is niet zo zeer hoofd als wel vertegenwoordiger der clan, symbool van de familiegroep, die hier zichzelf manifesteert en een eram behoeft om aan het verkeer naar buiten deel te kunnen nemen.

Op het ogenblik is het enige middel tot sociale integrering van het geheel der Nimboran de bruidsprijsbetaling. Juist deze echter jaagt de mensen naar buiten. Het is derhalve noodzakelijk lokaal geld te kunnen verdienen en goederen te kunnen kopen. Te vrezen valt echter, dat deze mogelijkheid geen afdoende rem zal geven op de trek naar buiten, omdat Hollandia daarnaast allerlei

vermaak biedt, dat men thuis niet genieten kan en ook, omdat de hebzucht er wel eens toe leiden kan om te trachten ook op die wijze nog meer te verdienen. Slaagt men er echter in, iets van de kabi te doen herleven, dan zou op die wijze wellicht enig tegenwicht gevonden kunnen worden om de mensen thuis te houden. Al te veel mag men daar echter ook niet van verwachten.

Een ander belangrijk probleem is dat der volksgezondheid. De kindersterfte is onredelijk hoog. Er heerst vrij veel malaria doch de hoofdoorzaak ligt in de kindervoeding en -verzorging.

Een derde punt is de behoefte aan voorlichting op allerlei gebied, aan contact met de buitenwereld, dat de mensen over die buitenwereld onderricht, en dat zo gelegd wordt, dat zij zichzelf met die wereld in relatie voelen staan.

Het meest nijpende probleem vormt de verbinding met de buitenwereld. De kwestie van de weg is reeds breedvoerig besproken. Waar het voorgaande gedeelte f.100.000 gekost heeft zal voor de afbouw van het restant zeker nog een f.50.000 nodig zijn. Weggegooid geld is dat zeker niet, maar het is wel zo, dat wanneer de weg begint te renderen, doordat in de Nimboran een goed producerend coöperatief bedrijf ontstaat en eventuele andere mogelijkheden ontsloten worden (een nog in een ver verschiet liggend ideaal) dan weer nieuwe werkzaamheden aan die weg nodig zullen zijn om hem voor zwaarder verkeer geschikt te maken.

Helaas is geen afvoer mogelijk via de Grimé met haar stroomversnellingen. Ik ken de andere rivieren niet. Het ware echter de moeite waard eens na te gaan, of afvoer via de Moaif mogelijk is, die vlak bij de Zuidwesthoek komt van Wentholt's tweede terras. Tenslotte is het in Nieuw-Guinea zò, dat men, indien men er maar enigszins buiten kan, geen weg moet aanleggen, maar liever een stuk omvaren, in dit geval over zee via de Walckenaers-bocht. Misschien biedt ook de Bob een mogelijkheid.

VIII. Het ontwikkelings-
plan (Economisch gedeel-
te)

Het eerste antwoord op de Nimboran-moeilijkheden dient gevonden te worden in de economische sector. Men dient binnen dit gebied het nodige geld en de nodige goederen te verdienen.

Het tweede punt is, dat van die verdienste gebruik gemaakt wordt tot verlevendiging van het sociale leven, enerzijds door een vorm te zoeken, waarin de eram-kabi, gemoderniseerd en in bescheidener vorm, herleven kan, anderzijds door voorlichtingsavonden, toneel (religieus toneel is al een belangrijk ding in de tijd rond Kerstmis) en andere meer moderne vormen van feestviering en ontspanning, (voetballen, krontjong en muziek en zang in het algemeen).

Het derde punt is de verbetering van de volksgezondheid.

De aandacht valt noodzakelijk in de eerste plaats op de economische ontwikkeling, omdat die het meest kost. Wil men deze brengen, dan dient een productie-wijze gevonden te worden, welke bij zo min mogelijke arbeid een zo groot mogelijk rendement biedt. Arbeid is duur en schaars in Nieuw-Guinea en dient dus vermeden te worden. Men stelle zich niet op het standpunt, dat het er voor deze mensen minder op aankomt, omdat hun behoeften, hoe mateloos enerzijds, uiteindelijk toch gering zijn, want in werkelijkheid zijn die behoeften niet zo gering en bovendien komt het er voor deze mensen juist wel op aan. Waar zij behoefte aan hebben is, om als mensen erkend en ingeschaald te worden en zij hebben in de oorlog net genoeg van de wereld gezien om te weten, waar en wanneer zij ergens buiten gehouden worden.

Aangezien de bodem hier vruchtbaar is en door de vlakheid van het terrein, waarin de bovenlaag geen stenen voorkomen, goede perspectieven biedt voor mechanise bewerking, valt dus in de eerste plaats te denken aan een mechanisch landbouwbedrijf. Het enige perspectief biedende alternatief is de aanleg van cacao tuinen. Dit echter levert eerst over lange termijn inkomsten op en is daarom niet geschikt om als eerste aanloop te dienen. Dit te minder, omdat de cacao nog te zeer in een experimenteel stadium verkeert. De cacao is echter van belang om in aansluiting op andere plannen te worden geëntameerd.

Voor een mechanisch landbouwbedrijf, dat voorlopig is opgezet voor een oppervlakte van maximaal 40 ha., werd een stuk grond uitgezocht in de omgeving van Sarmaikerang, dat voor dit doel beschikbaar is. Van dit stuk grond is een expertise beschikbaar van de bodemkundige Van Soelen, die als bijlage II hierbij is gevoegd. Voor latere uitbreiding zijn voldoende mogelijkheden aanwezig. De grond ligt binnen 5 km. afstand van alle dorpen van het Nimboran-gebied, met uitzondering slechts van Berap. x)

De landbouwconsulent Ir. J. Ham stelde aan de hand van de regencijfers een plantschema op (bijlage III) met toelichting en begroting (bijlage IV). De hoofdzaken daarvan zijn de volgende:

Afwisselend zullen in een tijdsverloop van twee jaar worden geplant mais, aardnoten, mais en groenbemester, sojabonen, waarna in het derde jaar weer mais volgt etc. (cf. bijlage III).

De grondbewerking zal geschieden met een Fordson Major wieltractor met petroleummotor van 30 pk. Het terrein, dat ontgonnen moet worden, is geheel vlak en bedekt met een betrekkelijk lichte alang² mat. Door 1 x ploegen en 4 x schijven-eggen en zigzag-eggen met tussenpozen van 10 - 14 dagen wordt de als ² fysiologisch uitgeput, waarna mais kan worden uitgezaaid. Komt de tractor in Juli aan, dan kan in October en November elk 10 ha. mais worden uitgezaaid, waarna de volgende 20 ha. kunnen worden ontgonnen.

De kosten voor deze ontginning van 20 ha. worden gesteld op f. 7.510.- Hierin is begrepen een bedrag van

- f. 1900.- -

x) Semonggrang ligt er 5200 meter vandaan, hetgeen evenmin een bezwaar mag heten.

f.1900.- voor afschrijving en van f.2000.- voor goten maken. Dit laatste is een slag in de lucht: men kan nog niet zeggen hoeveel arbeid daarvoor nodig zal zijn. Voorshands lijkt het bedrag, daarvoor uitgetrokken, aan de veilige kant. Voorts dient als initiële uitgave een bedrag te worden uitgetrokken van f.2000.- voor de aanbouw van een loods, waardoor de eerste uitgaven na aankomst van de tractor, gesteld dienen te worden op f.9510.-. Vanaf dat ogenblik is de grond plantklaar. De berekening van bijlage IV stelt de verdere kosten van planten, wieden en oogsten op f.5060.-, waarbij is uitgegaan van de gedachte, machinaal zal worden gewied. De totale kosten van de eerste 20 ha zullen dus f.14570.- bedragen. Die van het klaarmaken van de tweede 20 ha. liggen f.2000.- lager, daar geen loods meer behoeft te worden gebouwd. De totale kosten van het klaarmaken en voor de eerste maal beplanten van 40 ha. grond bedragen derhalve rond f.28.500.-. De opbrengst van de eerste oogst per 20 ha. mais wordt geschat op f.14.000.- of per 40 ha. f.28.000.-, zodat daarmee de initiële kosten vrijwel gedekt zijn.

De in bijlage IV gegeven berekening van de jaarlijkse exploitatie-uitgaven bij het in running zijnde bedrijf met een omvang van 20 ha. sluit op f.21890.- tegenover een geraamde opbrengst van f.30.000.- De aldus per jaar gecalculerde winst van f.8000.- mag bevredigend genoemd worden.

Bij deze calculatie zou bovendien de opbrengsten laag getaxeerd zijn en de prijzen ook. Verwacht mag daarom worden, dat het eerste jaar de winst zal meevallen; voor later jaren, wanneer de maatschappij hier meer gesettled is en verschillende producten in ruimer mate worden aangevoerd zal echter met deze lagere prijzen terdege rekening moeten worden gehouden. Door deze in de bovengenoemde calculatie te stellen op de helft van de huidige prijzen is aan de voorzichtigheid ruimschoots voldaan.

In de berekening is uitgegaan van de prijs te Nimboran. Het transport Nimboran-Hollandia zal waarschijnlijk komen op f.0.10 per kg. Voorlopig kan dit geschieden - wanneer tenminste de weg in orde is - door een jeep met trailer, dan wel door de tractor met een trailer. De ossenkar kan voor laatstgenoemd doel t.z.t. in orde worden gemaakt. Voorlopig is het nog niet nodig naar speciale transportmiddelen om te zien, daar vanaf Semonggrang, transport beschikbaar is in de jeep van de controleur, die nu telkens naar beneden moet en gemakkelijk voor het vervoer van producten kan worden ingeschakeld.

Een bijzondere beschouwing verdiende de aankoop, gebruik en afschrijving van tractor met toebehoren. Besteld is een Fordson Major met petroleummotor ad f.5400.-, uitgerust met een 3/2 scharige ploeg, een tandem-schijveneg en een zigzageg. De kosten van het geheel incl. transport worden geschat op f.12.000.-. Een instrument om te wieden en om na te eggen plantvoren aan te geven is daarbij niet inbegrepen, doch kan van de Landbouwvoorlichtingsdienst geleend worden.

Voor de afschrijving echter is uitgegaan van een bedrag van f.15.000.-. Dit zal wel te hoog zijn, maar bij

de oplopende prijzen dient op een vervangingswaarde te worden gerekend. Uit dit gezichtspunt bezien kan dit bedrag ook weer niet te laag genoemd worden, aangezien ploegen en ... een veel langere levensduur kan worden toegekend dan de tractor, die de voornaamste uitgave vormt.

De levensduur is zeer laag gesteld, nl. op 3000 uren, ofschoon normaal 5000 genomen wordt. De ervaring leert echter, dat men in dit land steeds voor bijzondere verrassingen wordt gesteld, zodat het inderdaad beter is, die levensduur lager te stellen. Hiervan uitgaande is men tot een afschrijving van f.5.- per werkuur voor de tractor gekomen, hetgeen inhoudt, dat binnen een tijdsverloop van ruim drie jaren die tractor met toebehoren kan worden vervangen door een eigen tractor met toebehoren van het bedrijf 1). Dit betekent, dat het aldus geplande landbouwbedrijf een gezonde basis heeft en waarschijnlijk zelfs voordeliger zal uitvallen, dan hier is berekend. In ieder geval biedt het de basis voor langzame doch gestadige uitbreiding. Het enige bezwaar tegen deze opzet is voorschijns, dat zij te weinig arbeids-intensief is, vooral nu besloten is het wieden niet met de hand, doch met de machine te doen. Daardoor wordt het gecalculerde aantal mandagen, verbonden met het cultuurschema, teruggebracht tot + 6000 per 20 ha. per jaar. Daar staat tegenover, dat vlg. mededeling van Ir. Perk op Timor het in handenarbeid verrichten van het wieden het ongeluk geworden is voor het daar opgezet mechanisch landbouwbedrijf.

Overigens wordt voor de uitvoering van het landbouwbedrijf aangeleund tegen de landbouwvoorlichting, die in de eerste tijd geneel de leiding op zich nemen zal.

Naast dit landbouwbedrijf dient een winkelbedrijf te staan, waar men de gelegenheid heeft het aldus verdiende geld in goederen om te zetten. De opzet daartoe is bereids aanwezig. Een in de loop van 1950/'51 opgezette winkelnering voor de verkoop van gereedschappen leverde een voorlopig profijt van f.220.-. Deze nering werd opgezet met steun van de Landbouwvoorlichting en de Zending. De eerste leverde landbouwwerktuigen, de laatste een crediet van f.1500.-. De waarde van de nog aanwezige stock - waarvan een gedeelte aan de Landbouwvoorlichting zal worden teruggegeven - bedroeg bij mijn bezoek f.1103.01. De boekhouding werd bij dit bezoek behoorlijk in orde bevonden. De administratie van voorraad was rationeel en practisch ingericht. Een uit de Nimboran afkomstige schrijver hield deze bij onder toezicht van de controleur. Ofschoon dit toezicht uiteraard van beslissende betekenis is, mag gezegd worden, dat het geheel vertrouwen wekt.

Het ligt in de bedoeling dit winkelbedrijf verder uit te breiden, daar de Nimboran juist aan een betere goedereenvoorziening behoefte heeft. In bijlage V is een overzicht opgenomen van de voor dit bedrijf nodig geachte goederen. Een deel daarvan zal geruime tijd meegaan, terwijl

- een -

1) De ontginning + eerste maisaanplant met bijbehorend wieden vergt voor 40 ha. 1000 werkuren. Per jaar vordert het bedrijf 720 werkuren per 20 ha. Derhalve is men binnen 3 jaar op 3000 werkuren, hetgeen een volledige afschrijving en vervanging betekent.

een ander deel geregeld zal rouleren (i.h.b. zout, rijst, suiker, petroleum en zeep). Het is stellig niet de bedoeling alle in die bijlage genoemde goederen ineens aan te schaffen. Voorlopig gaat het om een aantal zeer ccurante artikelen, (met een x gemerkt), welke een totaalbedrag van f.5000,- vertegenwoordigen. De overige zullen eerst geleidelijk in de handel gebracht kunnen worden, naarmate dit winkelbedrijf floreert. Voorshands zijn de aldus gemerkte voor de dagelijkse behoefte der bevolking het meest belangrijk.

Het ligt in de bedoeling het winkelbedrijf niet alleen tot verkoop-, maar ook tot inkoopcentrum te maken voor lokaal geproduceerde goederen. Op dit ogenblik geschiedt dit reeds met vlechtwerk van Berap (de kampong, die het verst van het centrum aflight) en het zal binnenkort ook geschieden met arang en sago-lempeng. Verder is een zagerij (pit-saw) in voorbereiding.

De Controleur heeft zeer veel gedaan voor de stimulering dezer bedrijven. De moeilijkheden daarbij zijn echter vele. Zo is voor de mandenvlechterij gebruik gemaakt van medewerking van de goeroes. Hoewel uitdrukkelijk is gezegd, dat alles geschiedde op basis van vrijwilligheid, is er op die wijze toch weer printah van gemaakt. Nu kan dit wel weer opgevangen worden, maar een feit is, dat voor de bevolking het verschil tussen aanmoediging en printah haloes maar moeilijk te begrijpen is. Psychologisch blijft dit één van de grote moeilijkheden.

Overigens is juist deze mandenvlechterij zeer belangrijk. Men levert er uitstekend werk, dat een voorlopig onverzadigbare markt kan vinden in Hollandia. De aanmoediging daarvan is zeer zeker van belang. Het werk, dat geheel in huisvlijt beoefend wordt, is reeds aan de gang. Voor de verkoop verleent de Landbouwvoorlichting tussenkomst. Modellen zijn reeds gezonden.

Het tweede bedrijfje, waarmee is begonnen, is een arang-branderij. De winkel (d.i. dus de organisatie: in de toekomst de coöperatie) zal tussenkomst verlenen voor de verkoop. De Heer Kouwenhoven verwacht veel van dit werk aangezien het in het voornemen ligt anglo's te gaan bakken, (waarover hieronder) en die in Hollandia te verkopen, hetgeen ongetwijfeld een sterke toename van het arang-verbruik tengevolge kan hebben.

Persoonlijk verwacht ik van deze activiteit minder dan van opkoop en doorverkoop van sago-lempeng, een artikel waaraan grote behoefte bestaat. Men is er in Genjem in geslaagd stenen vormen te maken om deze sago in te bakken. Deze vormen zijn wel niet fraai, maar schijnen wel te voldoen. Slaagt deze proef, dan is er op dit gebied wel één en ander te bereiken, al zal de productie waarschijnlijk nooit hoog worden.

Van belang is, dat het mogelijk bleek de vormen zelf uit klei te bakken. In dit opzicht is door de Controleur zeer goed werk gedaan. Gehoopt mag worden, dat het met de anglo's ook lukken zal.

Tenslotte is men ook overgegaan tot het verstrekken van enige trekzagen voor een pit-saw-bedrijf. De Controleur

is de mening toegedaan, dat ook hier het coöperatie-bedrijf tussenkomst verlenen moet. Ik zie dit niet in: het hout is voor lokaal gebruik bestemd en kan derhalve beter en voor de producenten zelf voordeliger rechtstreeks worden verkocht. Wel kan de coöperatie helpen door zagen geheel of ten dele op crediet te verkopen in die gevallen, dat zulks economisch verantwoord is en op terugbetaling kan worden gerekend.

Een toelichting op de mogelijkheden van arang-branderij en zagerij geven de bijlagen VI en VII opgenomen berekeningen van de Heer Kouwenhoven. Overigens mag hierbij nog worden aangetekend, dat de Coöperatie er goed aan zal doen zich van eigen deelname aan dit soort bedrijfjes strikt te onthouden. Als opkoopcentrum stimuleert ze en daar moet het bij blijven, wil ze niet in allerlei rompslomp verstrikt raken.

Een calculatie van de winstmogelijkheden van het winkelbedrijf valt voorlopig moeilijk te maken. Het ligt in de bedoeling de normale winkelprijzen te vragen, vermeerderd met transportkosten. Voor de opkoop van naar Hollandia te verkopen producten wordt gestreefd naar een winst liggende (na aftrek van enige administratiekosten en transport) tussen de 5 en 10%.

De personeelsvoorziening van de winkel behoeft geen moeilijkheden te leveren. De coöperatie zal toch een schrijver behoeven, die dan tegelijk het winkelbedrijf voeren kan.

Het grote belang van de opkoop en doorverkoop van manden, matten, sago-lempeng en arang ligt in de mogelijkheid voor het teveel aan arbeids potentieel een kanaal te vinden. Dat zal overigens het enige niet zijn, aangezien het in het voornemen van de landbouwvoorlichting ligt ook in deze streek te beginnen met het bevorderen van de aanplant van cacaotuinen.

IX. VORM EN FINANCIERING VAN HET ECONOMISCH DEEL VAN HET PROJECT.

De opzet is een coöperatieve vereniging te stichten, waarvan alle mannen en zelfstandig staande vrouwen in de Nimboran lid kunnen worden. Deze zal twee bedrijven te beheren krijgen, n.l. het landbouwbedrijf en het winkelbedrijf. De nodige werktuigen en credieten zullen aan de coöperatieve vereniging worden geleend op voorwaarde, dat zij de aanwijzingen van de Controleur van Genjem opvolgt en deze als haar raadsman in alle dingen kent en toegang verleent. Daarmede is tegelijk de weg geopend om de coöperatie, wanneer zij zich van de haar verleende credieten weet los te maken, tot zelfstandigheid te brengen.

De Controleur zal overigens zijn taak t.o.v. het ontwikkelingsplan volbrengen onder toezicht van de Resident van Noord Nieuw-Guinea, die optreedt als voorzitter van een voor dit doel in te stellen commissie bestaande uit, behalve de Resident, de landbouw-ingenieur J.Ham, Ds.Kijne of de Hr.van der Stoep van de Zending, een arts, een vertegenwoordiger van de Dienst van Financiën en steller dezes. Het is gewenst vast te stellen, dat de Contro-

leur eens in de drie maanden een verslag over de gang van zaken bij de commissie indient.

Voor de coöperatie is gedacht aan de uitgifte van aandelen van f.10.-. Zij zullen alleen gehouden mogen worden door volwassen inwoners van het Nimboran-gebied en bij vertrek voor langer dan een jaar moeten worden teruggegeven aan de coöperatie. Het is ongewenst dat iemand meer dan één aandeel hebben kan.

De winstverdeling zal eens per jaar geschieden. Daarbij zal kunnen worden overwogen de leden, die voor de coöperatie hebben gewerkt, hetzij in het landbouwbedrijf, hetzij door levering van producten voor doorverkoop, een premie te geven in evenredigheid met de hun blijkens de loonlijsten c.q. inkooplijsten uitgekeerde bedragen. Voorts is het gewenst bij het landbouwbedrijf de lonen niet in eens vol uit te betalen, doch slechts voor een vierde, d.w.z. in de vorm - gelijk men ook zelf wel kent - van een kleine tegemoetkoming. De mensen moeten leren, dat in de landbouw de beloning eerst komt met de verkochte oogst. Dat heeft het voordeel, dat zij dan in eens een flink bedrag in handen krijgen, waarvoor ze iets werkelijk nuttigs kopen kunnen. De uitbetaling van het jaarlijks winstaandeel zal met zulk een betaling kunnen worden gecombineerd.

De financiering van het geheel zal, naar gehoopt wordt, uit de lopende begroting geput kunnen worden. Voor de aanschaffing van het landbouwmateriaal kan worden teruggeslagen op de subsidie van de S.P.C., die kan worden overgeboekt op de begroting van Landbouw. Een klein tekort blijft mogelijk bestaan, dat alsdan uit de aldaar beschikbare fondsen wel zal kunnen worden gedekt.

Een oplossing moet nog worden gevonden voor de kosten van de opleiding van een motorist, welke mogelijk f.600.- bedragen zullen. Dit kan het best geschieden, wanneer over de candidaat beslist is. Dit echter is momenteel nog hangende. Een spoedige voorziening, waarbij de tussenkomst van de afdeling Landbouw ware in te roepen, is dringend gewenst.

Van meer belang zijn de uitgaven verband houdende met de ontginning der eerste 20 ha. en de aanbouw van een loods, waarvan wordt aangenomen, dat zij nog dit jaar zullen plaats vinden. Bijlage IV komt op de volgende bedragen

tractorkosten(zonder afschrijving)	f. 2800.-
loon driver en helper	1500.-
goten graven	2000.-
aanbouw loods	2000.-
lonen cultuurwerkzaamheden	500.-
aankoop bibit en zakken	720.-
	<hr/>
	f. 9520.-

Hierin is aangenomen, dat de lonen voor het goten graven en het bouwen van de loods onmiddellijk vol zullen worden uitbetaald, daar deze niet onder de eigenlijke cultuurwerkzaamheden vallen. De andere lonen vallen onder

die, waarvoor slechts een deel wordt uitbetaald.

Verschillende posten zijn aan de hoge kant geraamd, doch het is voorlopig beter het daarop te laten ter voorkoming van teleurstellingen.

Voorts is een crediet nodig voor de winkel van f.5.000.- terwijl voor de opkoop van bevolkingsproducten een crediet nodig is van + f.700.-. Daarbij gaat het om geringe hoeveelheden, die snel van de hand worden gedaan.

Er is derhalve benodigd een totaal crediet van
f.9520 + f.5700 = f. 15220.-

Hiertegenover kunnen de volgende middelen worden gesteld:

a. een reeds verleend maar direct opeisbaar crediet van de Zending groot	f. 1500.-
b. storting op aandelen van de coöperatie	3000.-
c. een gedeelte van de f.5000.- crediet aan de winkel, dat aflosbaar wordt door plaats gehad hebbende verkopen en gemaakte winst	p.m.

Totaal f. 4500.-

Zodoende ontbreekt nog een bedrag van f.10.720. Een gedeelte hiervan kan gedekt worden door herschikking van de toewijzing der gelden uitgetrokken voor opkoop van bevolkingsproducten, waarvoor binnen Noord Nieuw-Guinea het voor de Nimboran beschikbare crediet van f.1000.- op f.6000.- zal kunnen worden gebracht. Mogelijk is het overige te vinden ten laste van de beide andere afdelingen uit dezelfde fondsen. Overleg zal hierover nog dienen te worden gepleegd, welk overleg het best door de Resident van Noord Nieuw-Guinea zal kunnen worden gevoerd.

Dit alles geldt de begroting 1952.

De terugbetaling dezer credieten zal in 1953 dienen plaats te vinden. Evenwel zal in 1953 opnieuw een crediet nodig zijn voor de ontginning van nog 20 ha. voor de exploitatie van de reeds ontgonnen 20 ha. en voor de voortzetting van het winkelbedrijf. De Heer Ham zal gevraagd worden daarvan een nauwkeurige berekening op te stellen. Gemeend wordt, dat voorshands voor 1953 nog op een credietbehoefte van f.10.000.- zal moeten worden gerekend. Waarschijnlijk zal eerst in 1954 die credietbehoefte verdwijnen. Het is in dit verband van belang op te merken, dat het gewenst zal zijn te bepalen, dat de uit afschrijving gereserveerde gelden niet mogen worden aangewend ter financiering van het bedrijf, doch afzonderlijk belegd moeten worden. Doet men dit niet, dan krijgt men nimmer een behoorlijk inzicht in de situatie.

Nog zij opgemerkt, dat in de begrotingen tot nu toe geen rekening is gehouden met administratiekosten.

Dit is een omissie, die evenwel weinig te beduiden heeft daar de schrijver, die dit doen moet, met een laag salaris beginnen zal en niet meer zal kosten dan f.750.- per jaar. De totale kosten voor administratie zullen dus

op rond f.1000.- kunnen worden gesteld. Voor 1952 kunnen zij pro memorie worden geboekt.

Het ontwikke-
ingsplan (So-
laal gedeel-
e)

De Nimboran heeft het geluk gehad, dat daar een meisjesvervolgsschool is gebouwd, welke tegen het eind van 1951 haar lessen begon, aanvankelijk o.l.v. de zendelingsvrouw sinds einde Maart 1952 onder een eigen onderwijzeres. De school dient niet alleen voor meisjes van de Nimboran, maar voor een vrij groot gedeelte van Nederlands Nieuw-Guinea. Het belang van deze school ligt uiteraard in het voorbeeld, dat door het beter opgevoede meisje gegeven wordt, dat met andere idealen in het dorp terugkeert en daar meer dan iemand anders kan bijdragen tot een andere levensvoering.

De school staat nog aan haar begin en zal nog moeten uitgroeien. Het is echter van belang - en die kwestie zal ook in ander verband nog wel naar voren komen - dat in de hoogste klasse ook het onderwerp baby-verzorging en hygiëne goed zal worden behandeld en daartoe de mogelijkheid geopend om de meisjes in de behandeling van kinderen in te schakelen.

Aangenomen mag worden, dat die gelegenheid zal bestaan tegen de tijd, dat er een hoogste klas is. Een eenvoudig ziekenhuisje staat reeds op de begroting van dit jaar, evenals een Europese zuster met kennis van kraamverpleging, dit laatste zal eerst komen wanneer het ziekenhuisje gereed is, hetgeen wel volgend jaar zal worden. Dan zal het echter mogelijk zijn iets meer te doen dan thans en kan in ieder geval een consultatie-bureau worden geopend voor zuigelingen.

Daarnaast bestaat het voornemen aan het eind van het jaar 1952 een mobiel-team naar deze streek te dirigeren, bestaande uit een arts, evt. een mantri met ervaring en in ieder geval drie oudere leerling-mantri's voor de framboesia-bestrijding. De leerlingen kunnen dan tegelijk leren hoe het moet en later, na hun mantri-examen, zelfstandig elders dergelijk werk verrichten. Het plan is nog niet nader uitgewerkt. De mogelijkheid is echter aanwezig om het binnen het kader der begroting uit te voeren.

Van bijzonder belang is hier visuele voorlichting. Door het Voorlichtingskantoor is toegezegd volgend jaar een filmstrip-projector met acetyleen-verlichting beschikbaar te stellen, die hier zou kunnen worden gebruikt. Overleg moet nog worden gepleegd over de vraag, wat voor strips nodig en welke beschikbaar zijn. Deze aangelegenheid zal in de loop van dit jaar grondig bezien moeten worden om begin volgend jaar met deze voorlichting te kunnen beginnen. Zij zal zeker niet alleen mogen liggen op het terrein der medische hygiëne, maar ook op meer algemeen terrein. Van bijzonder belang zal het zijn om door filmstrips aan te tonen, hoe ook binnen gemechaniseerde bedrijven zware arbeid moet worden volbracht. Verder filmstrips over landbouw en veeteelt. Gehoopt wordt, dat het ook nog eens mogelijk zal zijn, een gewone film te vertonen met een verplaatsbaar apparaat.

De grootste moeilijkheid in het werk der sociale

ontwikkeling ligt evenwel niet in deze zaken. Die kunnen worden georganiseerd. Veel moeilijker is de activering van het eigen sociale leven, het bevorderen van een zekere mate van vertier, geschikt om in het leven enige spanning te brengen, omdat dat vertier de mensen interesseert.

Het probleem is daarbij gelegen in het feit, dat het niet gaat om het simpel scheppen van vormen van vermaak, want vermaak zonder meer is veel meer te beschouwen als een vlucht uit de werkelijkheid dan als een middel om de werkelijkheid te maken tot iets van wezenlijk belang, waar mede men zich uit volle overtuiging kan bezig houden. Vermaak vindt zijn rechte bestemming eerst, waar het verbonden is met zulke belangrijke dingen.

Die bestemming had het in de oude feesten der Nimboran-bewoners. In de eram-kabi was het vermaak onderdeel van een ernstig sociaal gebeuren, dat de gemeenschap in spanning hield. De vraag is echter, of een simpel doen herleven dier feesten hier een oplossing brengen zou. De ervaring leert, dat de jongere generatie er toch haar neus voor ophaalt. Ook dreigt het gevaar, dat zulk een eram-kabi uitloopt op een grote serie, de gehele gemeenschap totaal, uitputtende feesten, welke haar tenslotte niet verder brengt, doch achterlaat met het gevoel, dat dit toch eigenlijk ook niets is. De neiging tot overdoing, zo typisch voor deze feestperiodes, zou zulk een totale teleurstelling gemakkelijk in de hand kunnen werken.

Het zoeken naar nieuwe wegen zal derhalve één der eerste taken zijn van hen, die in dit gebied leiding geven. Te dien aanzien hier andere dan algemene richtlijnen te willen geven ware dwaasheid, want die dingen moeten tot stand komen in overleg met de bevolking zelf. Dat werk zal zeer veel tact vereisen, aangezien daarbij ook rekening moet worden gehouden met het feit, dat men hier met een gekerstende bevolking van doen heeft. Voor mijn inzichten terzake zij verwezen naar bijl. I.

Dit zoeken naar nieuwe wegen is uitermate belangrijk, omdat men er met klagen over het onnodig verloren doen gaan van oude instituten niet komt. Dit is nu wel jammer, maar belangrijker is wegen te vinden, die aan de vragen van de nieuwe tijd tegemoet komen. Daartoe kan zulk een coöperatie een uitnemend middel zijn, omdat zij kan bijdragen tot de financiering van de behoefte aan sportartikelen, aan muziekinstrumenten en dergelijke. Voetbal neemt reeds een belangrijke plaats in en de belangstelling van de jeugd voor moderner muziekvormen als krontjong is bekend. Een aanvulling van het bekende fluit-orkestje met enige instrumenten van andere maaksel zou de liefhebberij daarin eveneens aanmerkelijk kunnen doen toenemen. Dit soort kleine en eenvoudige vermaken is wellicht meer dan het spectaculaire grote feest in staat het dorpsleven te animeren, omdat het in zijn ongecompliceerdheid in staat is aan dat leven een eigen noot van gezelligheid te verlenen, die van emotionele waarde is.

XI. Ends and means.

Het doel van het ontwikkelingsplan is een gemeenschap, die op eigen kracht in staat is zonder schade

deel te nemen aan het verkeer met de moderne wereld, een gemeenschap die zich in die situatie thuis voelt en op doelmatige wijze reageert op de onafwijsbare eisen van de tijd.

Alles wat tot dat doel voor die gemeenschap thans door ambtelijke instanties wordt gedaan, zal derhalve eens door haar zelfstandig moeten worden geëntameerd. De vraag rijst daarom, of de gekozen weg, die van het opbouwen door middel van inschakeling van het ambtelijk apparaat, wel de rechte weg is. De vraag klemmt, omdat men elders in Development Projects een geheel andere weg heeft bewandeld, nl. die van de inschakeling van teams van autochthonen, waarin voor elk onderdeel der taak zich een specialist bevond. De opleiding dezer specialisten was betrekkelijk eenvoudig, doch toch altijd al op een redelijk niveau. Verder was een eis, dat alle leden van het team tot de bevolking behoorden. Het toezicht op het team werd uitgeoefend door ambtelijke instanties, door een Raad of dgl.

Het voordeel van de werkwijze in teams is, dat men een beter gecoördineerde aanpak krijgt van het geheel. Men is niet langer afhankelijk van de noden of behoeften van één of andere dienst, maar kan rustig voortgaan. Het team weet ook, wat het binnen het raam van de beschikbare middelen doen kan. Het aantrekkelijke van deze werkwijze ligt hierin, dat het team a.h.w. over de gemeenschap heenvalt, daar zelf in leeft, gezien wordt als mensen van gelijke beweging en daardoor haar veel meer kan activeren dan anders mogelijk ware.

Dit laatste punt vormt echter tegelijk het gevaar van deze werkwijze. De zeer intensieve aanpak, die de gewone routine doorbreekt, ook de routine van de bestaande wegen om de maatschappij langs geleidelijker weg te hervormen, revolutioneert zulk een samenleving, maakt de mensen bewust, dat men alle instellingen veranderen kan en dit eigenlijk behoort te doen. Het misverstand, zo vaak voorkomend bij semi-intellectuelen in half-ontwikkelde gebieden, dat men sociaal bezig behoort te zijn, zonder dat men een klaar idee heeft waartoe, dreigt zich alsdan ook van zulk een maatschappij meester te maken en de kans bestaat, dat haar uiteindelijke ontsporing groter ellende brengt dan het trage tempo waarmede zich thans de verdere ontwikkeling voltrekt.

Daarbij komt, dat een team om behoorlijk te kunnen werken, in de kampong een zeker tegenwicht moet ontmoeten, een autoriteit, die haar neiging om de zaken al te grondig aan te pakken, in toom houdt. De schaarse Papoea's, die iets meer geleerd hebben, zijn veelal grote potentaten, die niets liever zouden willen dan dwingend optreden. Dit is nu juist niet de bedoeling. Zoals de zaken staan, hebben wij voorshands niet de beschikking over personeel van zo hoge standing, dat het in staat is de zelfwerkzaamheid der mensen te bevorderen.

Tot dat doel is daarom een andere aanpak in dit gebied beter geschikt. Een controleur, die alleen maar kan beschikken over een beperkte hulp uit het ambtelijke apparaat, is wel gedwongen om te zien naar helpers uit de

bevolking zelf om de coöperatie op gang te houden, om de hygiëne te bevorderen e.d. Hij wordt er tevens door geleid de dingen te doen aansluiten op de bestaande apparatuur, waardoor het geheel een minder revolutionair aspect krijgt en de nadruk valt op de aanpassing aan een bestaande en reeds uitgestippelde ontwikkelingsgang.

Van veel belang is, dat hij van het begin af aan er mede rekening houdt, dat al hetgeen nu van bovenaf wordt geëntameerd, in het bijzonder op economisch gebied eens een zelfstandig bestaan zal moeten voeren, al ligt het overigens in het voornemen dit te coördineren aan de bestaande plannen voor een algemeen welvaartsfonds.

Hij mag er daarom niet te dicht boven op zitten en het is derhalve goed, dat hij daarnaast nog met andere taken belast is. Ook zal hij steeds dienen te waken, dat men vrijwillig blijft medewerken. Dat het Gouvernement iets vrijblijvend aanbeveelt, is voor een Papoea moeilijk te geloven. Vandaar ook zijn eigen neiging om, waar hij zelf een functie bekleedt, de vrijwilligheid met dwangmiddelen te stimuleren. Dit nu kan een Controleur vermijden, mits hij erop bedacht zij, dat het er altijd weer om gaat, dat de mensen het zelf doen en dat het beter is dat zij het zelf met allerlei onvolkomenheden tot stand brengen, dan dat het door de Controleur gebeurt, ook al doet deze het nog zo mooi.

Aan het slot van deze beschouwing gekomen moge nog over enige zaken een opmerking worden gemaakt.

In de eerste plaats deze, dat het door deze opzet niet mogelijk is een bepaald tijdschema voor de verdere ontwikkeling te geven.

In de tweede plaats, dat de afbouw van de weg de hoogste urgentie heeft, waartoe met de meeste spoed een expertise ware uit te voeren.

In de derde plaats, dat een opdracht tot ten uitvoerlegging van het plan aan de Resident van Noord Nieuw-Guinea en de benoeming van een Raad van Toezicht voor een vlot verloop thans noodzakelijk zijn.

Hollandia, 15 April 1952.

Het Hoofd van het Kantoor voor
Bevolkingszaken,

w.g.J.van Baal

Dr.J.van Baal.

EDUCATING THE NEW GUINEA VILLAGE.

A village in New Guinea is but a small affair. Usually it consists of some twenty or thirty houses, grouped on both sides of a large kind of street. Its population rarely exceeds the number of 300 people and the average might be somewhere in the vicinity of 200. Often, at the end of the street, a school is found with the teacher's house next-door. On Sundays that school is used as a church. And that is all if you wish to neglect the all pervading silence which reigns everywhere, and constitutes one of the most fundamental traits of primitive life.

Though this average village appears very small and insignificant, it is nevertheless in quite a number of cases the result of a concentration of even smaller groups, which used to live in different places of the territory claimed by the village, each of them close to its gardens and sago-groves.

Papuan civilisation may show an astonishing diversity of structure and ~~there is~~ one fundamental trait common to a vast majority of tribal cultures. It is their aversion from the authority exerted by the larger social group. Somehow the Papuan is an individualist, always ready to withdraw with his family into the loneliness of his vast country, because he prefers an often boring and uneventful life to the obligations which accompany the in itself appreciated cheer and activity possible in a bigger social centre.

However, his type of individualism is quite another one than that embodied in the European concept of individualism. The latter presupposes a more or less critical attitude and a somewhat enhanced conscious life, which are absent in the Papuan's outlook. When the latter retires to the loneliness of his faroff gardens, he does so in obedience to a rather dim, subconscious preference to be left alone. He is no critic and he is certainly not given to intellectual speculation. He does not bear any resemblance to the primitive philosopher who played such a predominant part in older anthropological theories. If we are to define his attitude we should call it a non-reflective one, an attitude which is characterised by a certain degree of aversion from clear thinking. His world is not one where A distinctly is the cause of B, but a world full of mystery, where he has to find his way and his stand with the assistance of a not less mysterious magic, which expresses both his feelings of awe and those of relatedness with that surrounding world.

To-day these peoples, as far as they have been brought under control, have a more or less permanent abode in the village, where their children visit the school to receive some elementary education. What is the effect of this school upon the village-community? How does it affect its life? That school belongs to a different world. It is an outpost of what is called the big world, where even those primitive peoples of New Guinea one day will have to take their stand, where our Papuan friend has to find his place.

Many a curious thing is taught in that school. If the teacher is good in his profession he will ask his pupils, when

when they have finished reading a lesson, to tell its contents in their own words. Thus they are made more conscious of what they are doing and of their world. Though the teacher may not be very successful, because the ethos of the older generation does not encourage this type of conscious living, we may be sure that within a couple of generations quite a different attitude will be the result.

There is a lot more these children learn. Their knowledge of arithmetics may be very unsatisfactory and that of reading and writing but slightly better, but they will all understand that the world of their fathers, that small and mysterious little world, is not the real world at all. There is only one real world, that matters: it is the world of schools, of big ships and planes, of trade goods and films, of motor-cars, luxury and prosperity.

That real world, how ever, is not theirs. They may be in a position to procure some of its numerous goods by trading copra or vegetables, they may even see a good deal of it by entering the service of the oil-company on a year's contract and thus enjoy film, radio and the pleasure of riding in a motor-lorry, but that world always remains a foreign one, the white man's world, rich, uncomprehensible, forbidden and coveted. There is only one narrow space where the Papuan may enter and where he is even welcomed without being reminded of his inferiority: that is the church, where he is called a brother and acknowledged a place of his own. But that same church is on rather bad terms with that wonderful world it opens and thus cannot give him what he would like most.

Thus the first result of education is a feeling that the old life is not worth the living because it does not really matter. What matters is that real big world, which is closed to them. The teacher may try to persuade his pupils to ensure them that they may procure themselves a place in that world and ensure progress and prosperity by gathering a lot of learning, but none of them is able to follow that advice except the chosen few, who are elected to become pupils of the higher grade elementary schools, where the more clever boys and girls of a whole area get a three years education, after which they may enter a school for vocational training and become a teacher, a nurse, a skilled labourer or a member of the native civil service. And here again it must be said that none of these occupations, though honourable in themselves, will enable them to experience that wonderful and mysterious world as a thing really their own.

It is not surprising, then, that the results of education in the village are not altogether too good. The school is a three grades course, but the average pupil in the northern part of the island wants six, in the southern part even eight or nine years to complete it. All this notwithstanding the fact that the curriculum of about half of these schools hardly reaches farther than that of the first two grades of an European school. But who would bother about it? What is the boy going to do who has finished his course? In the more remote parts of the island (and most of its parts are rather remote) his only choice is between returning to the life of his fathers or leaving the village looking

for

for work elsewhere. Under these circumstances the village-teacher - who invariably is a subsidized mission-teacher - is not in a hurry to have his pupils finishing their school-going period. Life after school is not affiliated with school-life, Village-life as it is to-day has no use for the three R's except on Sundays when they go to church. The trouble is, that the village as such has no place in that big real world which is known to exist somewhere at a far-off horizon. And here we come near the core of the problem. Life has lost its fundamental meaning and no one has been able to give it a new one, strong enough to shape a new form of life, because the village in which they live is not affiliated with the world which they have recognized as the real world that matters.

The result is a boring village-life, where dancing and feasting rarely occur and have lost their old glory. We owe that only partly to the activity of the village-teacher. Though he is known to be greatly opposed to dancing, he could never have been thus successful if these things had not lost their inner necessity. They are no longer done because they really should, either for one's well-being or for the enhancement of social prestige. Where life is losing its meaning these things are losing theirs too and though they may bring some short hours of thorough amusement, they do no longer appeal to the imagination of the younger generation as great and important features of their existence.

Repeatedly commendable attempts have been made to introduce new feasts which are more adapted to the modern situation. They have had some success and in different parts the period round Christmas is really a feast-period, which as such is highly appreciated. But the time seems still far-off that we can look upon these feasts as really their own. They are lacking in spontaneity and emotional satisfaction. These people want something more.

How much they do is proved by the spiritual movements, in modern literature known as cargo-cults, which arise every now and then. They all aim at the arrival of a culture-hero, some times of the spirits of the dead, who will enable them to share all the benefits of European civilization. The only thing to be done is either praying or dancing, very often both of them, and then the wonder will happen. It is noteworthy that one of the elements invariably is that all labour should be stopped. It proves that our exhortations about the value of hard working are not at all appreciated. Another point is the apparent misunderstanding of the teachings of Christianity. Their more important expectations are of a distinctly secular character and they still expect their fulfillment in a magical way, by feasting and dancing. This means, that though Christianity caused a different attitude, it failed in changing at least part of the structure of their fundamental concepts about the world. Even this new and big world, however different from that of their ancestors, is still seen as a mysterious world which should be handled by magic and ritual, not by rationalized activity.

These

These spiritual movements, though always a failure, are a more or less recurrent event in these societies. It is not amazing that it is so: the peoples of Asia, when they fought their way to a place of their own in the newly detected modern world, could do so by choosing nationalism as a device. By becoming a free and independent nation they created a place in the world which was their own and proper place. But such a thing is not possible for the inhabitants of New Guinea or of any part of Oceania. They are far too few in number, too much scattered over huge areas to dream of any solution of this kind. And thus they are what they are: more or less deplaced persons in their own country, gradually declining in number, the best among them migrating to the coastal townships as labourers where they become the founders of a new proletariat. The only way-out from this distressing situation should be by giving more purport to village-life, to make it something of interest, something that really matters, because it is adapted to their concept of the real world of to-day.

To face this problem we want a clear idea of what the ideal should be of a modern and well adapted village. Such an ideal village should be, moreover, something practical, something where very imperfect human beings can live in all simplicity and realize both their virtues and vices in such a manner, that life is worth living for the average man. That does not make it easier because we will have to formulate our ideal with full recognition of the part played by the missions in the education of the people of New Guinea. That means that we are confronted with a religion which puts an ideal that no one can fulfill, which demands a way of life that is, however commendable, highly unpractical. We cannot picture a village-life that is at the same time in harmony with our ideal village and with the ideals of Christianity. The possibilities of conflict in this field are numerous, even where it is granted that it is impossible to lead the ideal, moral life. We know these conflicts only too well from the difficulties arising round native feasting and dancing.

However, Christianity is more than a moral code. It is a religion, deeply convinced of human imperfection and sin. It knows what mercy means, also where sin and folly are concerned. If ever there is a claim upon the church for mercy and charity upon human imperfection, such a claim might be made in behalf of these people who lost so much and won so little. It is not the place here to enlarge upon this subject, but I feel confident that with these considerations in mind the following programme might be acceptable to the Missions, in whose hands such an important part of these people's education is laid.

The thing we want is a Papuan village belonging to some Christian denomination, a village where the church has a function and where life is not seen, as it is to-day, as a burden or a problem, but as a gift which should be enjoyed as fully as possible. Such a village may not and cannot be an isolated spot, far from everything, but must be integrated into the whole of New Guinea, it must partake to the life of the island and of the world and it must do so in its own right and manner.

How

How are we to meet these demands ? We are always inclined to think first of a new, better adapted system of education. Thus it might seem advisable to concentrate upon training in gardening and agriculture. We might even suggest - as I did once myself - that this training might be a means to obtain a better menu in which tubers are replaced by cereals. But how are we going to do that ? Children of school-age, even those of 12 to 14 years, are too small to do any serious work in agriculture. We may teach them how to plant flowers, but they cannot be taught how to clean a track of new garden-land. We cannot do much before they are physically full-grown, that is, before they have left the school. That means that we are to start adult education among them. Then we may hope that they will apply the newly acquired techniques on behalf of their own household and economy. At least, if it pays.

But here again the odds are against us. In the first place such a policy requires the appointment of special teachers in agriculture in the 524 villages where we dispose of a village-school to-day. And such a measure would not pay, because we are up to the fact that the villages are too small, that in most areas the soil is rather poor, and that we have no cattle in New Guinea and where we dispose of some cattle the people are afraid of it and do not know how to manage it. That means that, whatever we are going to do in this field is going to require a tremendous lot of manual labour among people, who do not see the use of working hard for small profit. We will do well if we realize that manual labour does not pay in the world of to-day. If we are to educate these people to become agriculturalists we will have to procure them modern means, that is modern machinery. That, however is only possible in a relatively small number of areas. A very important part of the island is extremely swampy and tractors would not do there, at least not in such a way that their use may be expected to yield a reasonable profit.

Though mechanized agriculture might be profitable in a few areas - and a pilot-project is on its way to be executed - we will have to look for other means elsewhere. For this reason it will be wise to leave the people their sago and eventually their tubers where these can be grown with a small effort of labour. Extra labour should be used almost exclusively for the planting of cash-crops. As such we should not only think of maize and ground-nuts, but of coconuts and cocoa as well. In other areas we should do better by refraining from promoting agriculture and make an attempt to develop forestry or fishery. But whatever we do or try, we are always up to the fact that these measures are no longer to be taken in the field of education only, but no less in the field of social and economic development. That means a reform and that reform must be the background for all future education. It can only be realized if we take our measures in the proper field, that is in a field lying far beyond the competence of any department of education. To-day our education fails because it cannot be applied to village-life. That means that our work has been lob-sided; we have taken into account one aspect only and we have hoped without being justified to do so, that this would be enough to cause a fundamental change in these societies. But the change thus effectuated could not be more than

than the disorganization of the old life. It failed to constitute a new society. The latter can only be done by special measures of quite another character than these concerned with education in its proper sense. Such special measures are to be rather extensive, because, if we ever want to succeed, we must conquer the broad feeling of inferiority, of not being able to partake, which now reigns among these people.

The only answer to this challenge is economic and social development. First of all the area should be opened by more traffic and communication. For the coastal areas we want small motorvessels, manned by a Papuan crew, shipping the copra and bringing the necessary merchandize. In other areas the people will have to improve their own canoes. In agricultural districts we will want machinery for the tilling of cash-crops and new means of transport for its produce. Everywhere we want some form of controlled cooperative societies, which stimulate and direct the economic activity of the village. Then and then only these people will be able to earn all those things they now covet in vain, without being compelled to submit to a superhuman effort in manual labour which does not pay and therefore does not appeal to them.

The point last mentioned, that it must appeal to them, is of special importance. It is good to teach them how to earn money, but it is no less important to teach them how to spend it. This, perhaps, is the most difficult of all, because we are inclined to force our own ideals of saving and thrift upon them, even though we know that we fall short ourselves in the fulfillment of these rules of ideal economic behaviour. In our own society we know quite well how to spend money. We do not know how they should do it, because their methods of spending money do not make sense to us. Thus we are persuaded to advocate the most plain boredom as the ideal economic behaviour among a people, to whom richness means the capacity to make feasts and give presents. We are apt to forget that earning money and acquiring goods for the sake of possession is a vice, the vice of avarice. As a vice it is not even a pleasant one and quite unsuited to be taught to people who prefer to indulge in generosity. Let them use the profit of their labour in their own way, that is by feasting and dancing and to the embellishment of life. As long as they are going to earn that profit as members of a controlled cooperative society nobody needs fear that investment of profit in capital-goods will be made impossible, because that investment will be arranged by the cooperative society before dividends are paid to its members.

I know that many people will look upon this encouragement of feasting and dancing as a dangerous device, as, indeed, it is. Too often we see, that Papuans, once dancing started, do not know how to stop. They may go on for weeks. And the objection that this leads to loose living and the arising of many petty quarrels is certainly not unfounded. But I feel sure that all this cannot be an argument to prevent them from feasting and dancing if they want to. They have not only a right to their share of human freedom, but they must learn how to bear that freedom and that can only be done in freedom. We need
not.

not leave them without every kind of help or advice, but they should have the opportunity to fail. Things should not be forbidden because they may lead to mischief; mischief, if committed, should be punished wherever it falls within the scope of penal code. And for the rest they should have their opportunity either to behave or to misbehave. No society can exist without an opportunity for the realization of some human vices. We may try to create an ideal community, but we should not try to do so among these poor people. When we try to cut out every opportunity for iniquity as far as possible, we are cutting out life itself. Many an Oceanian society is known which, in its declining birth-rate, give ample testimony of the dangers of a policy, both of missions and of governments, which does not account for mercy upon human imperfection.

Thus these people will commit many errors and we will have to fear rather frequent cases of misdemeanour. But as long as we have not the courage to let them do something on their own accord they will never do anything. They must learn to lead a new life on their own responsibility. That will not make work among them any easier. But it may make them feel more free and confident and that is what they need.

The program is not an easy one. It embodies an enormous lot of difficulties. Some of them should be mentioned here: there is in the first place the financial difficulty. Starting a development program demands a huge capital-investment in the form of vessels, tractors and other means of transport. Such an investment can only be granted if it pays. It is of no use to organize development-programs which do not pay, because, if they do not, they must be stopped one day or another, what is far worse than refraining from doing anything at all. Every start, included a false start, is a promise which should be made good.

This means that nothing can be done without through preparation and planning. Every small area here has its own special problems, difficulties and possibilities. They have to be researched and tried out in the preceding execution of pilot projects.

In the third place there is the problem of the necessary personnel. We need leaders, we want an organization, we need technicians, teachers and sailors. And we have none of them. These are some of the problems we are up against when we are going to do something, when we want to arrive somewhere in this most inhospitable country of the world, sparsely populated, swampy, unhealthy, vast, neither fertile nor sufficiently explored upon its mineral resources. . At the same time it is the only possibility to prevent our efforts in the field of education from becoming a total failure. If we neglect the reform of native society by adequate means, our schools will be useless. Village-life will remain dull and without any bearing upon the real world of to-day. Progress, though fervently propagated will be thwarted as it is to-day, because it will remain something that can only be achieved by some kind of magic.

Thus our task is clear enough. It is a vast one but it can be fulfilled, even if it may take many long years to come.

Jan van Baal.

Hollandia, 17 February 1952.

BIJLAGE II.

DIENST VOOR ECONOMISCHE EN
TECHNISCHE AANGELEGENHEDEN

Hollandia-haven, 14 September '51

BODEMKUNDIG BUREAU

No. : KV/61/51
Onderwerp : Bodemopname Genjem
Bijlage : gene

A a n
het Hoofd van de Afdeling Landbouw
te
HOLLANDIA-STAD.

1. Naar aanleiding van het t.b.v. het streekplan Nimboran ver-richte bodemkundig onderzoek nabij Genjem, deel ik UWelEdel-Gestrenge het onderstaande beleefd mede.
2. De achtergrond van het bodemkundig onderzoek is een lichte mechanisatie, in te schakelen in de autochtone landbouw, welke zal bestaan uit het plantklaar maken van het terrein, omvattende tenminste de grondbewerking zoals ploegen en eggen middels een lichte trekker of tractor en de daaraan gekoppelde werktuigen. De te telen gewassen zullen jaarlijks in wisselbouw Zea mays en Arachis hypogea zijn, onderbroken door een groenbemester waarbij aan Crotalaria juncea wordt gedacht.
3. In verband met het vermijden van de hoge ontginningskosten, evident verbonden aan bosbestand, viel de keus op alang-alang terreinen, waarbij de ligging in de onmiddellijke omgeving van Genjem besar t.a.v. de controle op de uit te voeren werkzaamheden een gunstige factor is. De Controleur van het Binnenlands Bestuur te Genjem wees de op circa 0,8 km tot 2,2 km van Genjem besar, aan weerszijden van de weg naar Pobaim gelegen alang-alang terreinen aan.
4. Het onderzochte terrein is voor het gestelde doel, behoudens de hieronder aangegeven beperkingen, geschikt te achten.
5. De hier aangetroffen gronden zijn in hun bovenlagen uniform en van goede fysieke eigenschappen. Ze behoren op een kleine uitzondering na tot de destijds door de bodemkundig ambtenaar F.A.Wentholt onderscheiden grondsoort 3, de ~~grauwbruine~~ tot bruingrauwe, zware leemgrond. De afwijking hier, met geringe oppervlakte (grondsoort 4), wijkt voor het gestelde doel te weinig af om de uniformiteit te kunnen schaden. De door de Heer Wentholt vd. aangegeven varianten van grondsoort 3, namelijk die met de lemige en die met de zandige onderlagen worden op het onderzochte terrein aangetroffen, waarbij de zandige onderlagen in het middeldeel worden aangetroffen, ten zuiden en ten noorden geflankeerd door de lemige onderlaag.

Voor de water- en luchthuishouding is deze leemlaag van grote betekenis, daar zij de afvoer van het regenwater ongunstig beïnvloedt. Het zal dan waarschijnlijk ook wel nodig
-blijken-

blijken te zijn deze delen middels diepe drains (de laag treedt meestal pas op 100 cm of dieper op) van een goede waterafvoer te voorzien. De enkele beschikbare regencijfers, waarin meerdere malen boven de 100 mm per etmaal voorkomt, wijzen ook in deze richting.

6. Van het onderzochte gebied zelve zijn geen analyses bekend, doch de op circa 1 km daarvandaan gelegen, en ook geanalyseerde proefkuil der opname 1939, kan althans wat haar bovenlagen betreft, voor het onderwerpelijk gebied, redelijk betrouwbaar worden geacht. Het fosfor gehalte is hoog, doch dat van kali laag. Het humushoudende bovengrondmonster heeft echter een bevredigend gehalte, waaruit de conclusie kan worden getrokken, dat, voor het verkrijgen van goede maisopbrengsten, het noodzakelijk zal blijken steeds een groenbemester aan het mais gewas te doen vooraf gaan. Daarbij van de gelukkige omstandigheid profiterend, dat mais uit betrekkelijk weinig verteerde organische stof haar voedsel kan betrekken en ook deze biologische buffer, zeer zeker t.a.v. de stikstof, van node heeft.

Hoewel weinig positiefs te zeggen valt omtrent de zuurgraad van deze grond met betrekking tot maisopbrengsten, ben ik toch geneigd, uit ervaring elders opgedaan, aan te nemen, dat zwak alkalische reacties zoals die hier verwacht kunnen worden, zeker geen nadeel zijn. De ondergrond echter heeft, zoals dit uit het geanalyseerd profiel tot uiting komt met een pH van 8.2, een naar mijn mening te hoge basiciteit. Doch bij voldoende drainage, voorkomende bij de zandige onderlagen, of teweeggebracht kunnende worden bij de leemonderlagen, zal deze waarde bij het heersende natte klimaat wel terug lopen tot betere waarden.

7. Met betrekking tot Arachis valt ten aanzien van de hoeveelheid plantenvoedingsstoffen weinig te zeggen, daar hierover nog te zeer uiteenlopende meningen gangbaar zijn. In ieder geval zal het fosfaat wel voldoende blijken te zijn. Als volg-gewas op mais, dat over het algemeen een grond-schone cultuur is, wil ik erop wijzen, dat een goede grond-voorbewerking, voor het losmaken, aanbeveling verdient in verband met het hoge stofgehalte. Of ruggenteelt noodzakelijk zal zijn, kan niet worden beoordeeld, daar dit, in verband met de grondgesteldheid, te sterk samenhangt met de ongewisse regenverdeling, vooral in de tweede helft van het jaar. De ervaring zal hier de juiste cultuurmaatregelen moeten aangeven.

8. Zowel voor mais als voor Arachis zal het met het heersende natte klimaat, wel noodzakelijk blijken te zijn een gelegenheid voor nadroging van de oogst te scheppen.

9. Daar voorshands hier nog geen analyses kunnen worden verricht zullen de verzamelde monsters naar Nederland worden opgezonden. Na bekend worden der resultaten zal op het zuiver bodemkundig aspect van dit terrein nog nader worden ingegaan.

De hoofdbodemkundig ambtenaar,
w.g.(W.J. van Soelen)

Doordrukken beleefd aangeboden aan:
het Hoofd Economische Zaken
de Resident van Noord N.G.
de Voorzitter Opvoedkundige Raad (2 ex)
de Controleur van Genjem.

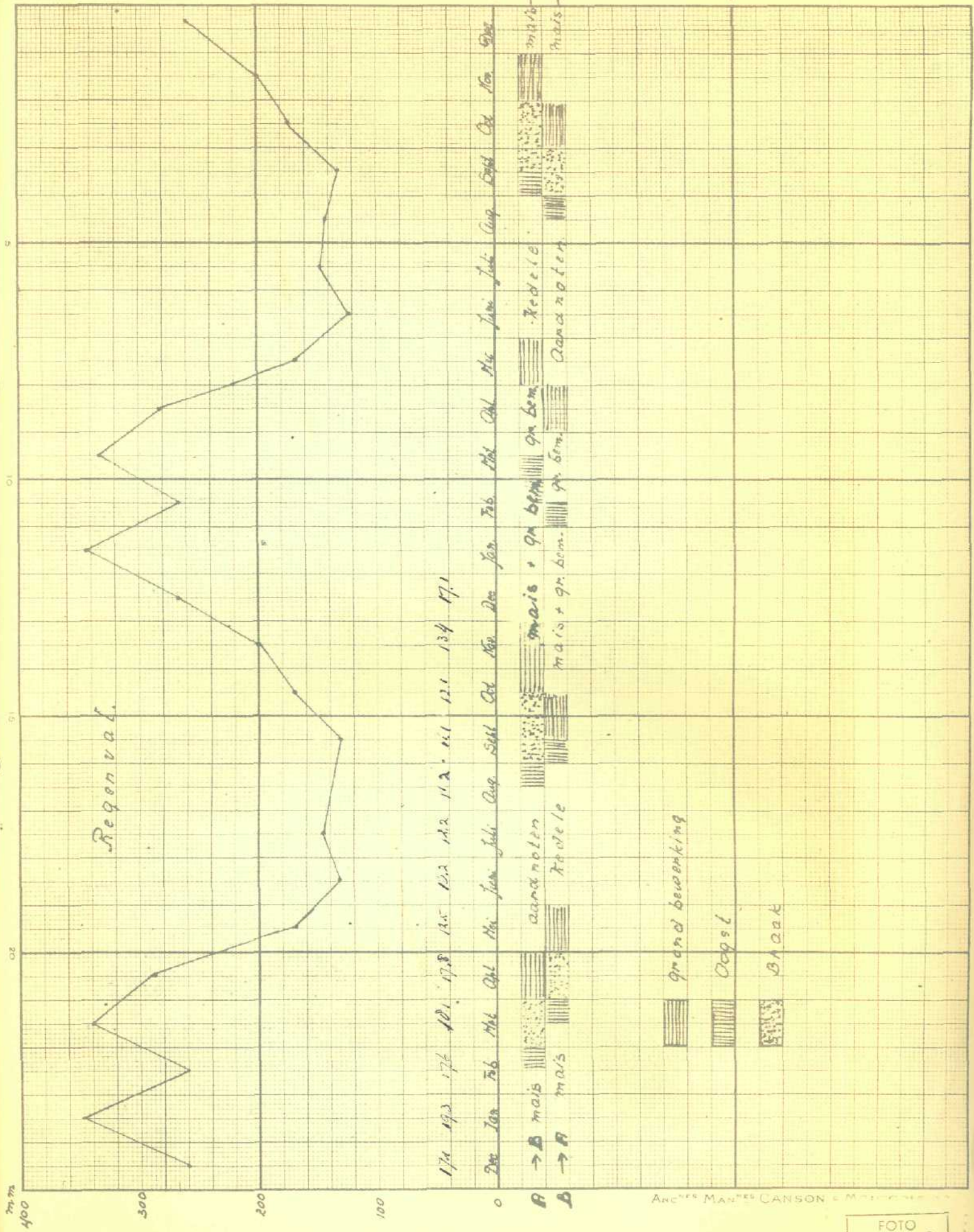

FOTO
 No. 4916
 U.O.R

Het toepassen van een systeem van permanente landbouw brengt met zich mede de mogelijkheid van een mechanisatie der diverse cultuurwerkzaamheden, welke mechanisatie zeer veel handenarbeid uitspaart. Nu strookt het uiteraard niet met de bedoeling van dit plan, om volledig gemechaniseerde landbouw toe te gaan passen, daar zulks de zelfwerkzaamheid - en daarmee het aandeel der bevolking in de productievermeerdering - bijna geheel zou uitschakelen. Een mechaniseren der zwaarste en meest tijdrovende werkzaamheden ligt echter in de rede. In de eerste plaats kan hiertoe gerekend worden de bij permanente landbouw noodzakelijke intensieve grondbewerking. Deze grondbewerking, d.w.z. het plantklaar maken van de grond voor het volgende gewas nadat het vorige gewas geoogst is, kan middels ploegen, schijfveneggen en zigzageggen mechanisch gelijkwaardig, dikwijls zelfs beter geschieden dan middels handarbeid. Van de overige cultuurwerkzaamheden, planten, wieden en oogsten, stuit het wieden nog op de grootste moeilijkheden, speciaal in de tropen. Het wieden is niet zo zeer een zware arbeid - meestal wordt dit door vrouwen gedaan -, maar het is zeer tijdrovend en vorvelend. Derhalve komt voor mechanisatie in de tweede plaats in aanmerking het wieden.

Werd in het bovenstaande vermeld dat de vorm van permanente landbouw de mogelijkheid opent tot mechaniseren van cultuurwerkzaamheden, omgekeerd kan men zeggen dat, wil men ter besparing van handarbeid en tijd overgaan tot mechanisatie van cultuurwerkzaamheden, noodzakelijkerwijze een vorm van permanente landbouw moet worden toegepast.

Behalve dat de vorm van gemechaniseerde landbouw per oppervlakte eenheid productiever is dan ladangbouw, opent zij de weg en geeft zij een voorbeeld voor de ontwikkeling naar een hogere trap van landbouw. Uiteraard dient begonnen te worden met een zeer eenvoudige opzet, waarna deze geleidelijk ontwikkeld kan worden in gelijk tempo met de algemene maatschappelijke ontwikkeling van de betrokken bevolking.

De aan te schaffen trekker is een Fordson major wieltractor met petroleummotor van ca. 30 pk. De accessoires bestaan uit een $3/2$ scharige ploeg, een tandem-schijfveneg, een zigzageg en een werktuigenraam met toebehoren. De prestaties van deze trekker kunnen voor niet te zware grond worden geraamd op:

1 ha ploegen 20 cm diep	5 à 6 uur
1 ha schijfveneggen	2 à 3 uur
1 ha zigzageggen	3 à 4 uur
1 ha wieden	2 à 3 uur.

Na het afoogsten van een gewas zal het weder zaaiklaar maken van de grond op zijn hoogst een aantal van 15 machine-uren vergen. Eén en ander hangt echter ook van het te telen gewas af. Zo zal voor de teelt van kedele met een aantal van 12 machine-uren voor de grondbewerking volstaan kunnen worden.

De dagen dat de tractor niet voor het landbouwbedrijf nodig is kan zij benut worden voor het transport van de producten, zodat men zodoende toch een aantal draai-uren van 1.000 per jaar zal kunnen bereiken.

Een tweede vraagstuk dat zich bij dit landbouwbedrijf voordoet betreft de arbeidsprestatie van de betrokken werkers. Deze factor is nog geheel onbekend, al is het zeker dat zij

lager ligt dan die van de landbouwers op Java. De prestatie zal ook voor een groot deel afhangen van het enthousiasme van de betrokkenen voor hun eigen cooperatie. Voelen zij, dat het bedrijf eigenlijk aan hen toebehoort, dan zal beter gewerkt worden, dan wanneer zij zich slechts in loondienst achten te zijn. Het lijkt aan de veilige kant het aantal voor de verschillende werkzaamheden nodige dagen op ruim $1\frac{1}{2}$ x het Java aantal te ramen, bijv.:

	<u>Benodigde arbeidsdagen per ha:</u>		
	Katjang tanah		Kedelee
Java: poten	40 vrouwendagen.		45 vrouwendagen.
wieden 2x	80 " "		25 " "
oogsten	55 " "		30 " "
	<u>175 vrouwendagen.</u>		<u>100 vrouwendagen.</u>
Geraamd			
Nimboran totaal	270 dagen.		160 dagen.
Zonder wieden	160 dagen.		115 dagen.

(bij katjang tanah is nawieden met de hand wenselijk).

Een derde vraagstuk, dat terdege de aandacht verdient, is de kwestie van de afzet der productie. Een op economische basis produceren voor de wereldmarkt zal, in het bijzonder gedurende de eerste tijd, zeer moeilijk, zo niet onmogelijk zijn, aangezien noodzakelijkerwijs begonnen moet worden met een beperkte opzet.

Immers niet alleen is de afstand tot de kust groot en het transport duur, doch ook Nieuw-Guinea zelve ligt zeer ongunstig t.o.v. de wereldmarkt. Slechts op den langen duur, wanneer het bedrijf goed loopt en de betrokkenen ingewerkt zullen zijn, en nadat uitbreiding van het areaal heeft plaatsgehad, waardoor economischer gewerkt en in verhouding meer gemechaniseerd zal kunnen worden, zal een productie voor de wereldmarkt economische tot de mogelijkheden gaan behoren.

Aanvankelijk komt voor de Nimboran als afzetgebied alleen de locale markt te Hollandia en misschien nog andere kustplaatsen h.t.l. in aanmerking.

Een voor dit plan gunstige omstandigheid hierbij is, dat het binnenlandse prijsniveau van landbouwproducten hoog ligt en dat de locale markt van Hollandia nog verre van verzadigd is. Zo is de prijs van katjang tanah ongepeld te Hollandia f.2,50 per kg., van kedelee gepeld f.2,50 - f.3.- per kg.

Bij een groter aanbod uit de Nimboran zullen de prijzen natuurlijk dalen; bij de berekening van de opbrengsten en baten lijkt het redelijk een prijs van 50% van de huidige locale prijs aan te leggen.

De afzet op deze basis is uiteraard beperkt en in dit verband is het gunstig, dat het bedrijf aanvankelijk niet te groot opgezet wordt.

Na het voorgaande kunnen we omtrent de eigenlijke opzet van het bedrijf kort zijn. In aanmerking genomen de aanwezig-

heid van 1 Fordson Major, wordt voorlopig uitgegaan van een te ontginnen en te beplanten oppervlakte van 20 ha.

Bij de opzet dient voorts rekening gehouden te worden met de volgende factoren en omstandigheden:

1. De tractor wordt uitsluitend ingezet voor het plantklaar maken van de grond en het wieden van de aanplant.
2. In de Nimboran wordt des Zondags niet gewerkt. Daar het bovendien wenselijk is, dat de tractor éénmaal per week grondig geïnspecteerd, schoongemaakt en doorgesmeerd wordt, dient van een vijfdaagse werkweek van de tractor uitgegaan te worden. Voor de bovengenoemde revisiewerkzaamheden komt de Zaterdag het meest in aanmerking.
3. In verband met het onder 1 en 2 genoemde wordt het bedrijf in 2 gedeelten, elk van 10 ha. verdeeld, waardoor het bewerken van de grond met de ene tractor beter geregeld kan worden.

Een bijkomend voordeel is, dat niet de productie van 20 ha ineens op de markt geworpen wordt. Ook bij de verdeling in twee gedeelten dient de tijdsduur, benodigd voor het plantklaar maken van de grond ruim genomen te worden. Een duur van één maand voor 10 ha lijkt voldoende, ook indien rekening gehouden wordt met een regenverlet van 20%.

4. De gemiddelde regenval te Genjem bedraagt:

Genjem	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	Totaal
m.m.	357	263	336	289	168	127	148	142	134	173	199	261	2596
r.d.	19.3	17.6	18.1	17.8	12.5	10.2	12.2	11.2	11.1	12.1	13.4	17.1	172.6

Het klimaat is dus zeer vochtig en regenrijk, waarbij vooral het gemiddeld aantal regendagen van 172.6 per jaar aan de hoge kant is. Het vertoont een zeer natte periode van December tot April (5 maanden) en een drogere periode van Mei tot November (7 maanden).

5. Mede met het oog op de marktpositie der diverse landbouwproducten, komt de teelt van katjang tanah, kedeleë en mais het meest voor dit bedrijf in aanmerking. In het bijzonder kedeleë dient in de droge tijd geteeld te worden, terwijl mais in de jeugd geen zware regenval kan velen. In deze streken is de beste planttijd voor mais October - November gebleken te zijn.

Aan de hand van het bovenstaande wordt bijgaand plantschema opgesteld, waarbij gerekend is dat eenmaal per 2 jaar groenbemester tussen de mais wordt gezaaid.

Alvorens tot het opstellen van een begroting van de werkelijkheid uit te geven bedragen over te gaan, lijkt het beter om eerst een exploitatie-rekening op te stellen, waarbij rekening gehouden wordt met de afschrijving van de tractor (geen reële uitgave) en waarbij de handenarbeid wordt berekend à f.l.- per persoon per dag (locaal loonpeil).

Aan de hand van deze exploitatie-rekening kan vervolgens nagegaan worden welke contante uitgaven in werkelijkheid voor het bedrijf nodig zijn.

A. De ontginning.

Het terrein is geheel vlak en bedekt met een betrekkelijk -lichte-

lichte alang2 mat. Zodra het terrein opgemeten is, wordt het verdeeld in rechthoekige stukken van ca 1 ha oppervlakte, waarbij een afmeting van 66 x 150 m de voorkeur verdient. De ontginning bestaat uit het herhaaldelijk losmaken en opbreken van de alang2, waardoor deze physiologisch uitgeput wordt. Te dien einde zal de grond 1 x geploegd, 4 x geschijvenegd (met tussenperiode van 10 - 14 dagen) en gezigzagd worden, waarna hij klaar is om beplant te worden.

Het totaal dezer werkzaamheden strekt zich over een periode van 2 à 3 maanden uit en dit vereist naar schatting een totaal van 19 trekkeruren per ha.

Komt de tractor in Juli ter plaatse aan, dan zal in October d.a.v. met het uitzaaien van de eerste 10 ha mais en in November met de uitzaaai van de tweede 10 ha mais kunnen worden begonnen (vide plantschema).

De exploitatie-kosten van de tractor kunnen geraamd worden op f.14,50 per uur als volgt:

afschrijving	f.5.--
brandstof en olie	" 4,-- (6 ltr.petroleum p.uur)
driver en helper	" 3,-- (salaris Papoea-driver + helper f.250.- p.m.)
rep.en onderhoud	" 2,50
	f.14,50

Bij deze berekening vallen de hoge afschrijvingskosten op; onder de gegeven omstandigheden lijkt het echter wenselijk de tractor af te schrijven over 3.000 werkuren, in stede van de in de tropen gebruikelijke 5.000 à 6.000 uren.

Begroting te teelt.

Ontginning 19 trekkeruren per ha	
voor 20 ha: 20 x 19 x f.14,50	= 5.510,-
aanleg goten 2.000 mandagen	= 2.000.-
aanbouw loods 10 x 40 m	= 2.000.-
	-----
	f. 9.510.-

Hierna kan direct gezaaid worden:

- aankoop maisbibit 20 ha x 30 kg x f.1,20	= 720,-
- planten en oogsten 100 mandagen/ha à f.1.-/mandag 20 ha	2.000,-
- 2 x wieden 6 trekkeruren per ha = 120 uren	1.740,-
- Aankoop 200 zakken à f.3.-	600,-

Totaal f.14.570,-

Tegenover deze uitgaven staan de volgende inkomsten:

Opbrengst 20 ha mais tegen een locale prijs van f.0,70/kg. 20.000 x 0,70	= f.14.000.-
	=====

Bij deze begroting werd aangenomen, dat de arbeiders zelve de beschikking hebben over de benodigde landbouwwerktuigen, zoals patjols, wiede-vorken en parangs.

B. Jaarlijkse exploitatie uitgaven bij het in running zijnde bedrijf (vide plantschema):

1 x 10 ha kedelee

- plantklaar maken: 12 machineuren per ha	
12 x f.14,50 x 10 = f.1740,-	
- planten, oogsten, nawieden 115 mandagen/ha	" 1150,-
- 1 x machinaal wieden	" 435,-
- aankoop zaaigoed 10 x 90 kg x f.2,- =	" 1800,-
	<hr/>
	f.5.125,-

2 x 10 ha mais

- plantklaar maken: 12 machineuren/ha =	f.3480,-
- planten en oogsten 100 mandagen/ha	" 2000,-
- 2 x wieden: 6 x f.14,50 x 20	" 1740,-
- aankoop zaaigoed	" 720,-
	<hr/>
	f.7.940,-

1 x 10 ha katjang tanah

- plantklaar maken: 15 machineuren/ha =	f.2175,-
- planten, oogsten en nawieden: 160 mandagen/ha	" 1600,-
- 2 x wieden	" 870,-
- aankoop zaaigoed 10 x 140 kg x f.1,50	" 2100,-
	<hr/>
	f.6.745,-

Andere onkosten:

zaad voor 10 ha groenbemester 40kg/ha =	f. 800,-
inzaaien groenbemester 8 dg/ha	= " 80,-
onderhoud goten	= " 1000,-
onderhoud loods	= " 200,-
	<hr/>
	f.2.080,-
	<hr/>
	f.21.890,-

Tegenover deze uitgaven staan de volgende middelen.
(prijzen lokaal)

10 ha kedelee à 700 kg/ha : 7000 kg à f.1,- =	f. 7.000,-
10 ha katjang tanah à 1000 kg/ha à 0,90/kg =	" 9.000,-
20 ha mais à 1000 kg/ha à 0,70/kg	= " 14.000,-
	<hr/>
	f.30.000,-

Aantekeningen:

1. De geraamde opbrengsten zijn laag genomen.
2. Geraamd werd dat steeds het zaaigoed aangekocht moet worden.

Omtrent de werkelijke kas-uitgaven gedurende de eerste zes maanden kan het volgende opgemerkt worden:

1. Tractorkosten per uur	
petroleum 6 liter	f.3,60
reparatie en onderhoud	" 2,--
	-----
	f.5,60
Totaal benodigd 500 uren à f.5,60	f.2.800
Loon driver + helper à f.250/mnd	" 1.500
	-----
	f.4.300

Bij deze berekening drukken de lonen ten volle op de begroting van het landbouwbedrijf. In feite zal zo mogelijk de tractor ook ingezet worden voor het transport aanvoer toke-artikelen en afvoer producten.

2. Cultuurwerkzaamheden. Een boer ontyangt zijn inkomsten normaliter bij het verkopen van de oogst. Wordt er van uitgegaan, dat het bedrijf in feite van de arbeidenden zelf is, hetgeen psychologisch veel juister is, dan zullen de in de exploitatie-rekening opgebrachte lonen niet, althans niet ten volle als contante uitgaven behoeven te worden berekend. Wel is het wenselijk de arbeiders voorschotten in natura, bv. tabak, te geven.

In totaal werden opgebracht (voor de mais-oogst) 20 ha x 100 mandagen = 2000 mandagen.

Rekent men voor aankoop aan voorschot artikelen 25% van het loon, dan komt men dus op een bedrag van f.500,--

3. De kosten voor aanbouw loods ad f.2000,-, het graven van goten ad f.2000,- en aankoop mais-bibit zullen als contante gelduitgaven ten volle berekend moeten worden.

Recapitulerende zullen de eerste 6 maanden aan contante middelen aanwezig moeten zijn de volgende bedragen:

1. Tractor	f. 4.300,-
2. Cultuurwerkzaamheden	" 500,-
3. Andere onkosten	" 4.720,-
	-----
	f. 9.520,--
	=====

Bijlage V.

TOKOARTIKELEN, bestemd voor de verkoop in de In- en
Verkoopcentrale van de Cooperatieve Gemeenschap NIMBORAN

Categorie	Artikel	Aantal of hoeveelheid in Kg.	Einheids prijs	Totaal waarde	Einheids gewicht	Totaal gewicht
VOEDINGS- MIDDELEN.	1. Zout (briket	250 Kg.	x)			250 Kg.
	2. Rijst (gebro- ken)	250 Kg.	x)			250 Kg.
	3. Vis in blik	240 bl.	x)			
	4. Corned beef	144 bl.	x)			
	5. Suiker	150 Kg.	x)			
	6. Geconserveer- de melk.	144 bl.	x)			
	7. Koffie (ge- brand gemalen)	50 bl.	x)			
	8. Thee (van Nelle)	100 ons	x)			
				x) te leveren door NIGIMY Totaal ± f.5.000.-		

SEMI LUXE
VERBRUIKS

ARTIKELEN.	9. Petroleum	200 liter	x)			
	10. Lucifers	200 ds.	x)			
	11. Shag tabak	500 pk.	x)			
	12. Sigaretten- papier	500 bk.	x)			
	13. Sigaretten	200 pk.				
	14. Sigaretten	50 blk.				
	15. Benzine	20 lt.				
	16. Aanstekers	50 st.	x)			
	17. Vuursteen- tjes	1000 st.	x)			

SEMI LUXE
GEBRUIKS

ARTIKELEN.	18. Petroleumlam- pen	100 st.	x)			
	19. Waskommen (lojang)	100 st.	x)			
	20. Vingerkommen	100 st.	x)			
	21. Glazen	144 st.				
	22. Mokken	144 st.	x)			
	23. Wadjans	36 st.	x)			
	24. Rijstpannen	36 st.	x)			
	25. Waterketels	36 st.	x)			
	26. Lepels	144 st.				
	27. Vorken	144 st.				
	28. Zaklantaarns 3 coll	2 doz.				
	29. Batterijen	120 st.				
	30. Peertjes 3,5 V.	48 st.				

-TOILET-

Bijlage V.

TOKOARTIKELEN, bestemd voor de verkoop in de In- en
Verkoopcentrale van de Cooperatieve Gemeenschap NIMBORAN

Categorie	Artikel	Aantal of hoeveelheid in Kg.	Eenheids prijs	Totaal waarde	Eenheids gewicht	Totaal gewicht
VOEDINGS-						
MIDDELEN.	1. Zout (briket	250 Kg.	x)			250 Kg.
	2. Rijst (gebro-					250 Kg.
	ken)	250 Kg.	x)			
	3. Vis in blik	240 bl.	x)			
	4. Corned beef	144 bl.	x)			
	5. Suiker	150 Kg.	x)			
	6. Geconserveer-	144 bl.	x)			
	de melk.					
	7. Koffie (ge-	50 bl.	x)			
	brand gemalen)					
	8. Thee (van	100 ons	x)			
	Nelle)					
				x) te leveren		
				door NIGIMY		
				Totaal ± f.5.000.-		

SEMI LUXE						
VERBRUIKS						
ARTIKELEN.	9. Petroleum	200 liter	x)			
	10 Lucifers	200 ds.	x)			
	11 Shag tabak	500 pk.	x)			
	12. Sigaretten-					
	papier	500 bk.	x)			
	13. Sigaretten	200 pk.				
	14. Sigaretten	50 blk.				
	15. Benzine	20 lt.				
	16. Aanstekers	50 st.	x)			
	17. Vuursteen-	1000 st.	x)			
	tjes					
SEMI LUXE						
BEBRUIKS						
ARTIKELEN.	18. Petroleumlam-					
	pen	100 st.	x)			
	19. Waskommen					
	(lojang)	100 st.	x)			
	20. Vingerkommen	100 st.	x)			
	21 Glazen	144 st.				
	22. Mokken	144 st.	x)			
	23. Wadjans	36 st.	x)			
	24. Rijstpannen	36 st.	x)			
	25. Waterketels	36 st.	x)			
	26. Lepels	144 st.				
	27. Vorken	144 st.				
	28. Zaklantaarns					
	3 coll	2 doz.				
	29. Batterijen	120 st.				
	30. Peertjes					
	3,5 V.	48 st.				

-TOILET-

Categorie	Artikel	Aantal of hoeveelheid in kg.	Eenheids prijs	Totaal waarde	Eenheids-Totaal gewicht	Totaal gewicht
-----------	---------	------------------------------------	-------------------	------------------	----------------------------	-------------------

TOILET

ARTIKE-

KEN.	31	Zeep(bad)	1 gros	x)		
	32	Waszeep	2 kisten	x)		
	33	Scheermesjes	200 st.			
	34	Tandenborstels	2 dozijn			
	35	Talkpoeder	36 bussen			
	36	Kammen	3 dozijn			
	37	Haarspelden	3 dozijn			
	38	Veiligheidsspelden	1 gros.			

KLEDING

EN TEX-

TIELEN

	39	Kain sarong	120 st.			
	40	Kain pandjang	20 st.			
	41	Bedrukte katoen (3 verschillende patronen) van elk	1 baal			
	42	Witte drill	1 baal			
	43	Witte katoen	1 baal			
	44	Khaki drill	1 baal			
	45	Klamboe tule	1 baal			
	46	Pyjama stof	1 baal			
	47	Zwarte katoen	1 baal			
	48	Polo shirts	2 doz.			
	49	Gekleurde katoe- nen of Popeline shirts	2 doz.			
	50	Singlets	4 doz.			
	51	Korte broeken (shorts)	2 doz.			
	52	Korte broeken (tjelana tali)	4 doz.			
	53	Badhanddoeken	2 doz.			
	54	Riemen	2 doz.			
	55	Bamboe hoeden	2 doz.			
	56	Naalden	1 gros.			
	57	Garen wit	1 gros.			
	58	Garen zwart	1 gros.			
	59	Garen khaki	6 doz.			
	60	Garen gekleurd	6 doz.			
	61	Knopen (groot)	1 gros.			
	62	Knopen (klein)	1 gros.			
	63	Spelden	12 gros			
	64	Tennisschoenen	2 doz.			
	65	Papieren pajongs	2 doz.			
	66	Potloden(zwart)	3 doz.			
	67	Schrijfblokken	1 doz.			
	68	Enveloppen 3 x	100 st.			
	69	Inkt (grote)	2 fl.			
	70	Pennehouders	2 doz.			
	71	Pennen	1 gros.			

--GEREEDSCHAPPEN--

CATEGORIE	Artikel	Aantal of hoeveelheid in Kg.	Eenheids prijs	Totaal waarde	Eenheids gewicht	Totaal gewicht
-----------	---------	------------------------------------	-------------------	------------------	---------------------	-------------------

GEREEDSCHAP-
PEN EN LAND-
BOU WERKTUI-
GEN

	72.	Messen (keuken)	3 doz.			
	73.	Parangs	2 doz.			
	74.	Patjols	2 doz.			
	75.	Harken	1 doz.			
	76.	Dissels	3 doz.			
	77.	Bijlen	2 doz.			
	78.	Slijpstenen	1 doz.			
	79.	Bijtels 1 cm.	1 doz.			
	80.	Bijtels 2 cm.	1 doz.			
	81.	Bijtels 3 cm.	1 doz.			
	82.	Bijtels 4 cm.	1 doz.			
	83.	Bijtels 5 cm.	1 doz.			
	84.	Blokschaven	1 doz.			
	85.	Handzagen	1 doz.			
	86.	Booromslog	6 st.			
	87.	Houtboren ½ cm.	6 st.			
	88.	Houtboren 1 cm.	6 st.			
	89.	Houtboren 1½ cm.	6 st.			
	90.	Houtboren 2 cm.	6 st.			
	91.	Hamers (klauw)	1 doz.			
	92.	Nijptangen	1 doz.			
	93.	Duimstokken	1 doz.			
	94.	Combinatietangen	1 doz.			
	95.	Zaagzetters	1 doz.			
	96.	Vijlen	1 doz.			
	97.	Schuurlinnen (grof)vel	2 doz.			
	98.	Schuurlinnen (middel)vel	2 doz.			
	99.	Spijkers 1"	50 Kg.			
	100.	Spijkers 2"	50 Kg.			
	101.	Spijkers 3"	50 Kg.			
	102.	Spijkers 4"	50 Kg.			
	103.	Hangsloten.	2 doz.			
	104.	Overvallen.	2 doz.			
	105.	Kleine scharnieren	4 doz.			
	106.	Schroevendraaiers.	1 doz.			
	107.	Houtschroeven ¾"	1 gros.			
	108.	Houtschroeven 1"	1 gros.			
	109.	Houtschroeven 1½"	1 gros.			
	110.	Houtschroeven 2"	1 gros.			
	111.	Waterpas.	6 st.			
	112.	Emmers	1 doz.			
	113.	Ijzerdraad	1 rol.			
	114.	Touw (Hennep)	150 mtr.			
	115.	Vishaakjes (klein)	1 gros.			
	116.	Vislijn	36 pk.			
	117.	Scharen	1 doz.			

Categorie	Artikel	Aantal of hoeveelheid in Kg.	Eenheids prijs	Totaal waarde	Eenheids gewicht	Totaal gewicht
ZNAIGOED.	118.	Uien (Charlotjes)				
	119.	Katjang Idjoe				
	120.	Katjang Kedele.				
	121.	Katjang Tanah (Schw.21.)				
	122.	Mais.				
	123.	Sesawi.				
	124.	Kool.				

T O K O U I T R U S T I N G .

1 Geldkist	1 stuk	
2. Kasboeken	2 stuks	
3. Magazijnboek	4 stuks	
4. Keukenboek	4 stuks	
5. Contant-bon bloc,	10 stuks	
6. Carbonpapier	1 doos	
7. Potloden (copy)	6 stuks	
8. Potloden (zwart)	6 stuks	
9. Inkt,	1 fles	
10. Pennehouders	2 stuks	
11. Pennen	2 dozijn	
12. Vlakgom (potlood)	2 stuks	
13. Linialen	2 stuks	
14. Vloeipapier	3 vel	
15. Paperclips	1 gros	
16. Cahiers	6 stuks	
17. Grote toonbank	1 stuk	Plaatselijke aanmaak.
18. Kasten (met glazen deuren)	3 stuks	idem (glasruit)
19. Rakken	Aanbrengen	idem
20. Haken	2 dozijn	
21. IJzerdraad	1 rol	
22. Tafels	1 stuk	Plaatselijke aanmaak
23. Stoelen	2 stuks	
24. Scharen	1 stuk	
25. Meetlatten (meter of el)	2 stuks	
26. Pakpapier	50 vel	
27. Lijm	1 fles	
28. Weegschaal met gewichten	1 stuk	
29. Weegarm tot 50 kilogram	1 stuk	
30. Kwitantieboekjes	6 stuks	
31. Maten - inhoud- liter	1 stuk	
32. idem idem 1½ liter	1 stuk	
33. Hangsloten	2 stuks	
34. Bezems.	2 stuks	Plaatselijke aanmaak.

M A G A Z I J N U I T R U S T I N G .

1 Rakken	Aanbrengen	Plaatselijke aanmaak.
2. Goeni-zakken	100 stuks	
3. Manden	50 stuks	" "
4 Labels	500 stuks	
5. Bindtouw	2 rol	
6. Expeditieboek	1 stuk	
7. Bonboek (expeditie)	6 stuks	
8. Bezems	6 stuks	Plaatselijke aanmaak.
9. Hangsloten	3 stuks	
10. Tafel	1 stuk	Plaatselijke aanmaak.
11. Stoelen	2 stuks	

V E R L I C H T I N G .

1. Stallampen	3 stuks.
---------------	----------

Bijlage VI.

ARANGBRANDERIJ.

10 man -à f.1,50 per dag = 10 x 25 x f.1,50 =	f. 375,--
exploitant	100,--
	-----
per maand	f. 475,--
per 6 maanden	f.2.950,--

Voor 1 put benodigd 4,5 M³ hout.
levert 40% arang = 1.800 liter arang
1 petroleumklik = 20 liter
productie per put 90 blikken

productie 10 man = per week 2 putten
per 6 maanden: 2 x 26 x 90
blikken = f.4.680 blikken
arang.

loon per klik = f.2.950, : 4.680 = f.0,60
Reserve voor bedrijfsuitbreiding (kapitaalvorming) : 10% =
f.0,06

opkoopprijs cooperatie:	f.0,66
verpakking door cooperatie	0,08

transport naar Borawai)	
" " Kota Baroe)	P.M.

Detailprijs te Kota Baroe: ± f.1.- per klik.

Bijlage VII.

Z_A_G_E_R_I_J.

20 man: 25 dagen per maand à f.1,50	f.750,-
Productie 1ste halfjaar: 6 x 25 x 12 planken= 1.800 planken. (300 x 30 x 3 cm3) = 48,6 M3	
aan lonen: 6 x f.750,-	f. 4,500,-
exploitant	600,-
	-----
	f. 5.100,-
aanschaf 6 zagen à f.50,-	300,-
	-----
	f. 5.400,-

(afschrijving zagen wordt berekend op 6 maanden)

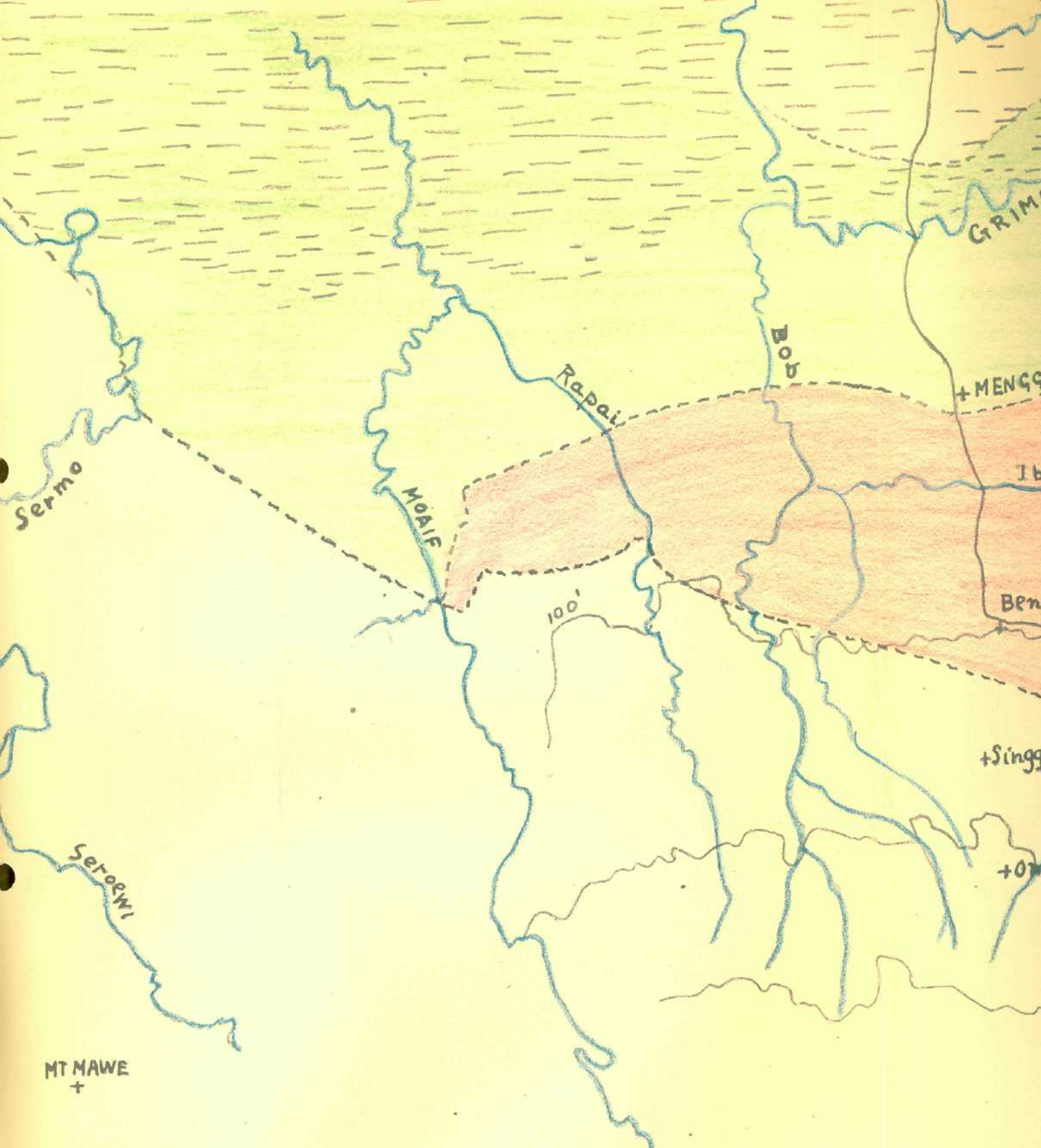
Prijs voor 48,6 M3 ijzerhout-bezaagd-opkoop bij de zagerij komt dan op: f.5.400 = : 48,6 = f. 111,-

De huidige prijs is f.125,- per M3. Rekening houdend met bedrijfsuitbreiding waarvoor kapitaalsreserve nodig is, ware het beter de prijs iets hoger en wel op f.150,- per m3 te stellen.

Dit hout moet door de Cooperatie opgekocht worden en betekent dus een uitgave van
48,6 x f.150,- = f.7.290,- voor het eerste halfjaar.

De prijs ter plaatse komt op f.4,05. Rekenen wij met een verlies van 10% (ongeroutineerd zagen) dan kan de prijs f.4,45 of f.4,50 per plank worden.

≡≡≡ Moerasbos

MT NAMSOEALI
+
2438

- 1^e terras van Wentholt [grondsoorten I en II]
  - 2^e idem " III en IV]
  - 3^e idem " V en VI]
- VI buiten deze kaart

